

Räddningstjänsten
Östra Götaland

HANDLINGSPROGRAM FÖR SKYDD MOT OLYCKOR

2025

RÄDDNINGSTJÄNSTEN ÖSTRA GÖTALAND

BESLUTSVERSION 1.3

INNEHÅLL

1 Inledning	4
2 Beskrivning av kommunerna	5
2.1 Invånarna	5
2.2 Geografin	6
2.3 Kommunikationerna	7
2.4 Bebyggelsen	7
2.5 Verksamheterna och näringslivet	7
2.6 Utveckling	8
3 Styrning av skydd mot olyckor	10
4 Risker	10
4.1 Övergripande beskrivning	10
4.2 Brand i byggnad	12
4.3 Brand utomhus	13
4.4 Trafikolycka	15
4.5 Olycka med farliga ämnen	18
4.6 Naturolyckor	19
4.7 Drunkningar	20
4.8 Suicid och hot om suicid	21
4.9 Händelser som följd av brottslig handling och/eller social oro	23
4.10 Akuta sjukvårdslarm och fallolyckor	24
5 Värdering	25
6 Mål	26
7 Förebyggande verksamhet	27
7.1 Tillsyn	27
7.2 Stöd till den enskilde	28
7.3 Rengöring och brandskyddskontroll	29
7.4 Övriga förebyggande åtgärder	29
8 Räddningstjänst - förmåga och verksamhet	31
8.1 Övergripande	31
8.2 Förmåga per olyckstyp	36
8.3 Ledning i räddningstjänsten	45
8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser	46
8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap	47
9 Uppföljning, utvärdering och lärande	49

Bilagor

Bilaga A: Dokumentförteckning

Bilaga B: Beskrivning av samråd

Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten

Beslutad 2022-01-26, dnr RÖG 2021/0409 003

Reviderad 2024-01-25 t.o.m. utgåva 1.2

Reviderad 2025-06-05 t.o.m. utgåva 1.3 och gällande från
2025-09-01

Framtagen av Sofie Ågren, Räddningstjänsten Östra Götaland

Illustrationer och ikoner: Byn Kommunikation

Foto: Crelle Photography, David Einar, Magnus Andersson,
TT Nyhetsbyrån.

HJÄLPEN ÄR NÄRA

Vi är din räddningstjänst, och vi finns där du finns, när du behöver oss som mest – och för att du ska behöva oss så lite som möjligt.

A close-up photograph of a firefighter's hands holding a large, coiled green fire hose. The firefighter is wearing a dark blue jacket with yellow reflective stripes and a blue glove. The background is blurred, showing other parts of the firefighter's gear and the ground.

Räddningstjänsten Östra Götaland är ett kommunalförbund med fem medlemskommuner: Linköping, Norrköping, Söderköping, Valdemarsvik och Åtvidaberg. Vi är drygt 470 medarbetare på 22 platser som ansvarar för räddningstjänstsverksamheten i våra fem kommuner.

1 INLEDNING

Detta dokument utgör handlingsprogram enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) avseende förebyggande verksamhet och räddningstjänst. Handlingsprogrammet omfattar följande kommuner;

- Linköping
- Norrköping
- Söderköping
- Åtvidaberg
- Valdemarsvik.

Kommunalförbundet Räddningstjänsten Östra Götaland (RTÖG) fullföljer ovanstående kommuners skyldigheter enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor med undantag av när medlemskommunen är att betrakta som fastighetsägare, nyttjanderättshavare eller verksamhetsutövare.

2 BESKRIVNING AV KOMMUNERNA

2.1 Invånarna

Befolkningen i kommunerna uppgick i mars 2024 till ungefär 346 000 invånare. Invånarna fördelar sig kommunvis enligt tabell 1.

TABELL 1 INVÅNARNA

Antalet invånare per kommun i förbundets fem medlemskommuner.

Kommun	Befolkning	Kommungrupp enligt SKR
Linköping	168 035	Större storstad (B3)
Norrköping	144 980	Större storstad (B3)
Söderköping	14 860	Pendlingskommun nära större stad (B4)
Åtvidaberg	11 447	Pendlingskommun nära större stad (B4)
Valdemarsvik	7 557	Lågpendlingskommun nära större stad (B4)
Sverigemedel	35 791	

I Norrköpings och Linköpings kommuner bor 66 % respektive 70 % av invånarna i tätorterna Norrköping och Linköping. För övriga kommuner är siffran runt 50 %. Invånarantalet varierar under året. Valdemarsviks, Söderköpings och Norrköpings kommuner är kustkommuner med skärgård. Kustområdet lockar under sommaren många människor och har ett rikt båtliv och många sommarboende. Detta innebär att antalet personer som vistas i kustområdena ökar markant under sommaren. I Norrköpings kommun finns Kolmårdens djurpark, som lockar över 700 00 besökare varje år. Göta kanal passerar förbundets område, med omfattande båttrafik under sommarhalvåret.

Sedan 2010 har befolkningen i förbundets område ökat med 10 %, vilket är ungefär 1 % per år. Befolkningsökningen sker främst i Linköpings och Norrköpings kommuner, medan ökningen i de andra kommunerna varit svagt ökande eller ingen. Under 2024 så dog fler än det föddes i Östergötland och det syns en tydlig inbromsning i befolkningstillväxten. För exempelvis Norrköpings kommun så minskade antalet invånare med 200.

Medelåldern för invånarna i förbundets medlemskommuner framgår i tabell 2.

TABELL 2 INVÅNARNA

Medelålder i förbundets medlemskommuner.

Kommun	Medelålder
Linköping	39,7
Norrköping	41,0
Söderköping	44,4
Åtvidaberg	45,4
Valdemarsvik	48,5
Sverigemedel	41,7

För olycksbilden har det visat sig att vissa socioekonomiska faktorer såsom sysselsättningsgrad, utbildning och inkomst är viktiga bakgrundsfaktorer. Dessa redovisas i tabell 3 för förbundets medlemskommuner

TABELL 3 INVÅNARNA

Medianinkomst, andel med högskoleutbildning och arbetslöshet i förbundets medlemskommuner under slutet av 2024.

Kommun	Medianinkomst (kr)	Andel högskole-utbildade (%)	Arbetslöshet inskrivna (%)
Linköping	313 075	39,8	6,3
Norrköping	300 125	26,19	9,7
Söderköping	313 400	22,7	5,1
Åtvidaberg	292 075	19,1	5,6
Valdemarsvik	264 500	14,5	7,7
Sverigemedel	314 100	30,6	8,3

2.2 Geografin

Förbundet har en varierande geografi. I de södra delar finns sammanhängande skogspartier med bland annat värdefullt eklandskap. I mellersta delarna finns slätt jordbrukslandskap och i längst i norr kommer skogsområden tillbaka. De östra delarna av örbundets har en varierande geografi, där skärgård med öar finns längst ut.

Sjön Roxen är en större sjö i de södra delarna av förbundet och i övriga delarna finns flera mindre sjöar. I Norrköpings kommun finns sjön Glan, som är en dricksvattentäkt för stora delar av Norrköpings kommuns invånare. Stångån, Svartån, Motala ström, Göta kanal och Kinda kanal är vattendrag som passerar förbundets område.

Kommunernas sammanlagda landareal uppgår till 5044 kvadratkilometer och fördelar sig enligt tabell 4.

TABELL 4 GEOGRAFIN

Landareal i förbundets medlemskommuner.

Kommun	Yta (km2)
Linköping	1 435
Norrköping	1 503
Söderköping	677
Åtvidaberg	690
Valdemarsvik	739
Summa	35 791

2.3 Kommunikationerna

E4 och E22 är de två europavägar som tillsammans med riksvägarna 23, 34, 51 och 55 passerar genom förbundets område. Stambanan passerar genom Linköpings och Norrköpings kommuner, och från Linköpings kommun utgår Stångådalsbanan och Tjustbanan. I Norrköping finns även ett industrispår i tätorten för transport av gods till industrier.

Det finns fyra flygfält i förbundets område, två för reguljära flygningar och ett för militär verksamhet samt prov- och skolflygningar samt helikopterplatta vid Linköpings universitetssjukhus, US.

En femtedel av den arbetsföra befolkningen arbetar i annan kommun än de bor i. De flesta pendlingar inom länet sker till Linköping. Andel pendlingar är högst från de som bor i Söderköping och lägst andel pendlingar har Linköping.

2.4 Bebyggelsen

Bebyggelsen i förbundets medlemskommuner varierar. I de större tätorterna har de senare åren skett en förtätning och allt högre bebyggelser. Allt fler byggnader uppförs med nydanande arkitektur. Sedan några år pågår en utveckling mot att uppföra byggnader med material med lägre klimatpåverkan vilket också inneburit att andelen byggnader med brännbara byggnadskonstruktioner ökar.

Utanför tätorterna sker en tillväxt med småhusbebyggelse i såväl befintliga mindre tätorter men även på mer avlägsna platser. I Söderköping finns gammal tät trähusbebyggelse i innerstaden. Ett ökat intresse har noterats de senaste åren att bo på landsbygd, ofta långt från offentlig service.

2.5 Verksamheterna och näringslivet

I förbundets område finns många företag som klassificeras som farliga. Totalt sett finns det 47 verksamheter (05/2025) som omfattas av bestämmelserna i LSO 2 kap. 4§ (farlig verksamhet för människa och/eller miljö). 26 av dessa omfattas också av bestämmelserna i lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, den så kallade sevesolagstiftningen.

Delar av förbundets område utgörs av planeringszonen kring kärnkraftverket i Oskarshamn. Nya beredskapszoner runt de svenska kärnkraftverken innebär en inre och en yttre beredskapszon samt en planeringszon med en ungefärlig utsträckning om 5, 25 respektive 100 kilometer. Förbundet samverkar med bland annat Länsstyrelsen i Östergötland avseende en planering för utrymning.

I Norrköping finns en av Sveriges största hamnar med omfattande hantering av en rad olika varuslag, främst skogs-, stål-, spannmåls-, energi- och petroleumprodukter, containers samt projektlastar från svenska industrier. Under senare år har hamnverksamheten utvecklats ytterligare. Mellan år 2018–2020 så muddrades farleden för större fartyg och under 2023 invigdes det nya kajområdet för containerhantering. Trafikverkets nya rangerbangård på Malmölandet öppnades i mars 2025 och medför ytterligare logistisk-möjligheter direkt till och från hamnen.

I Linköping finns ett universitetssjukhus, US, där det bedrivs mycket omfattande och avancerad vård. I Norrköping finns ett akutsjukhus, Vrinnevisjukhuset. I flera avseenden är verksamheterna på US och Vrinnevisjukhuset viktiga ur både ett regionalt och nationellt perspektiv. I Norrköping finns flera statliga myndigheter lokaliserade, bland annat SMHI, Sjöfartsverket och Transportstyrelsen.

Linköpings universitet är ett av landet största universitet med 32 400 studenter och 4 100 medarbetare vid fyra campus. Ett av dess campus finns i Norrköping med omkring 5000 studenter. I Linköping finns också flera företag och organisationer inom försvarsindustrin, som har betydelse för den svenska försvarsförmågan. Linköping är också länets residensstad med Länsstyrelsen Östergötland. Polisområden Öst har sin regionledning och regionledningscentral i Linköping.

2.6 Utveckling

Utvecklingen i medlemskommunerna påverkas både av globala förändringar och trender samt utveckling på regional och kommunal nivå. Fyra större trender som sker i Sverige och som också bedöms påverka förbundets medlemskommuner är;

Lägre barnafödande samtidigt som befolkningen blir äldre

Inte sedan 2003 har det fötts färre barn i Sverige och i förhållande till befolkningen har barnafödandet aldrig varit lägre. Det samtidigt som andelen äldre (65+ och 80+) blir större. Det påverkar de demografiska förutsättningarna. Inte sedan 2003 har det fötts färre barn i Sverige och i förhållande till befolkningen har barnafödandet aldrig varit lägre. Det samtidigt som andelen äldre (65+ och 80+) blir större. Det påverkar de demografiska förutsättningarna.

På det kommunala/regionala planet hade såväl Linköping som Norrköping tidigare planer för en befolkningstillväxt på mellan 5–10% fram till 2030. Denna är betydligt mer osäker nu. Barnafödandet har avtagit samtidigt som invandringen minskat. I kommunerna så har förskolor börjat stängas och det är svårt att bedöma hur befolkningsförändringen kommer att se ut framåt. Tidigare fanns en planerad utveckling med kontinuerlig ökning i antalet invånare samt fler och större kommunikationsvägar som en följd. Men i de senaste befolkningsprognoserna har ökningen stannat upp. Befolkningstillväxt är alltid förenad med osäkerhet eftersom framtida händelser såsom flyktingströmmar, konjunkturer, pandemier och politiska beslut samt okända och slumpmässiga faktorer som naturligt varierar mellan åren kan påverka befolkningsutvecklingen och är mer eller mindre omöjliga att förutse och skatta effekterna av. Osäkerheten ökar med tiden och är högre i de yngre åldersgrupperna. Flera faktorer talar för att barnafödandet och invandringsnettot till Sverige kommer att fortsätta vara relativt lågt så är det mycket som talar för att befolkningstillväxten i medlemskommunerna under kommande år kommer att vara fortsatt svag.

Ökad organiserad kriminalitet och social oro

Under flera år har grova brott med våldsinslag och social oro ökat i Sverige. Det innefattar exempelvis skjutningar, sprängningar, hotfulla situationer och upplöpsliknande scenarier. Den utvecklingen har setts i framför allt i Linköping och Norrköping.

Snabb digital/teknisk utveckling

I oktober 2022 skedde ett genombrott i den tekniska utvecklingen med LLM (large language models), det vill säga storskalig artificiell intelligens. Sedan dess har utvecklingen skett i snabb takt och inom AI sker väldigt snabb takt.

Säkerhetssituationen i Europa

Hotbilden mot Sverige är i det rådande säkerhetsläget bred och allvarlig. Det storskaliga kriget i Ukraina påverkar samtliga länder, så även Sverige och särskilt kommuner på östkusten.

Vårt Natomedlemskap, upprustningen av vårt totalförsvar, stärkandet av vår krishanteringsförmåga bekämpning av den organiserade brottsligheten kommer fortsatt ges särskild prioritet.

Infrastruktur

Höghastighetsbanan, benämnd Ostlänken, mellan Linköping och Stockholm är i slutet av planeringsfasen och arbetet med att börja bygga planeras att ske 2026. I Söderköping är en förbifart av E22 planerad och beslutad i Trafikverkets investeringsplan med upphandling under 2025 och planerad byggstart 2026. Den bedöms leda till ökat invånarantal och turism. Även i Valdemarsvik planeras det för att turismen ska öka. Sammantaget innebär detta att antalet personer som bor eller befinner sig i förbundets område kommer att öka. Förtätningen väntas fortsätta i framför allt Linköping och Norrköping och byggnader kommer allt oftare uppföras med brännbara konstruktioner, exempelvis trä.

Folkhälsa

I Följderna efter pandemin och den digitala utvecklingen har påverkat möjligheterna att bo på ett ställe och jobba på ett annat. Även ett ökat intresse att bo och vistas nära naturen syns i flertalet studier/undersökningar avseende svenskarnas boendeval. Detta kan innebära att fler bor långt ut på landsbygden och långt bort från offentlig service. Befolkningens ålderssammansättning kommer förändras fram till 2030. Andelen äldre personer (65+) kommer att öka medan andelen yngre personer (0–15) kommer att minska något. Fler äldre med vårdbehov väntas bo kvar hemma. Olyckor där äldre är överrepresenterade, framför allt fallolyckor och bränder, kan därför förväntas att öka.

Ett mål i samtliga av de fem kommunerna är dock att färre ska välja bil som transportmedel och i stället gå, cykla eller åka kollektivt. Förändringar i transportsystemet kommer också drivas på utifrån ett nyligen beslutat förbud i EU att fossila fordon inte får säljas inom EU efter 2035. Olika sociala och ekonomiska förutsättningar kan medföra en risk för utanförskap, med grogrund för ökade spänningar och ökad social oro. Från andra håll i världen syns det att ökade klyftor och polarisering driver på olycks- och våldsutveckling och även i Sverige har denna utveckling tydligt märkts de senaste åren.

De höga krav som många människor upplever att dagens samhälle ställer skapar en allt större psykisk ohälsa, inte minst bland ungdomar. Försämrade psykisk ohälsa och ökad social utsatthet kan öka olycksutvecklingen. Arbetet för förbättrad folkhälsa är en mycket viktig faktor i det förebyggande arbetet mot olyckor och ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. En viktig fråga i framtiden är hur kvinnors och mäns inställning till risk- och säkerhetsfrågor kommer att se ut. Olika grupper uppfattar, värderar och förhåller sig till risker på olika sätt och har också olika behov av att vilja fatta sina egna beslut. Detta ställer krav på ett säkerhetsarbete som är än mer flexibelt, genomförs med ett medvetet jämställdhetsperspektiv och kan anpassas till olika människors behov.

3 STYRNING AV SKYDD MOT OLYCKOR

Räddningstjänsten Östra Götaland är ett kommunalförbund där kommunerna Linköping, Norrköping, Söderköping, Åtvidaberg och Valdemarsvik är medlemmar. Enligt förbundsordningen ska förbundet fullfölja medlemskommunernas skyldigheter enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor med undantag av när medlemskommunen är att betrakta som fastighetsägare, nyttjanderättshavare eller verksamhetsutövare. Det är direktionen för Räddningstjänsten Östra Götaland som beslutar om detta handlingsprogram. Enligt gällande överenskommelse mellan förbundets direktion och medlemskommunernas kommunstyrelser ska förbundet ta initiativ till att samordna förbundets och medlemskommunernas olycksförebyggande arbete. Syftet är att skapa samverkan och samarbete mellan kommunerna och förbundet i det olycksförebyggande arbete som förbundet gör utifrån handlingsprogram för skydd mot olyckor och det olycksförebyggande arbete som kommunerna gör inom sitt trygghets- och säkerhetsarbete..

4 RISKER

Detta kapitel utgörs av en sammanfattning den riskanalys som upprättats och regelbundet aktualiseras och revideras av Räddningstjänsten Östra Götaland.

4.1 Övergripande beskrivning

I förbundets fem kommuner inträffar olyckor som orsakar konsekvenser på liv och hälsa, miljö samt ekonomisk skada. Män är överrepresenterade i alla olyckor vad gäller såväl skadade som omkomna. Riskerna är inte jämnt fördelade i förbundets kommuner, främst utifrån skillnader i geografi och demografi. Totalt inträffar cirka antal olyckor/händelser årligen som myndigheter larmas till eller kommer till kännedom..

TABELL 5 RISKER

Antal händelser per år och olycks-händelsekategori i de fem medlemskommunerna.

Olyckstyp	Antal händelser	Källa
Brand i byggnad	270	Räddningstjänstens insatsrapporter
Brand utomhus	470	Räddningstjänstens insatsrapporter
Trafikolyckor	1 830	Polis- och vådrapporterade olyckor
Olyckor med farliga ämnen	93	Räddningstjänstens insatsrapporter
Naturolyckor	89	Räddningstjänstens insatsrapporter
Drunkning	7	Räddningstjänstens insatsrapporter
Fall	2 250	Uppskattnings från nationell och regional statistik
Självmord	500	Uppskattnings från nationell och regional statistik
Total	5 510	

Sedan den förra revideringen av riskanalysen har det skett vissa förändringar, dessa belyses under respektive olyckstyp nedan. Det finns också några skillnader och förändringar i riskbilden i förbundets område och riket som helhet. En skillnad är det stora antal "Sevesoföretag" och farliga verksamheter enligt LSO 2 kap. 4§ som finns. Dessa bidrar starkt till riskbilden i kommunerna genom risker i samband med transporter och risker i företagens direkta omgivning.

En annan skillnad är en större risk för att drabbas av ett oljeutsläpp längs kustlinjen, vilket är en risk som förändrats drastiskt i och med den "skuggflotta" av fartyg som Ryssland byggt upp för oljetransport. Avseende många av olyckstyperna så är annars riskbilden sammantaget för de fem medlemskommunerna nära hur utvecklingen ser ut i riket som helhet.

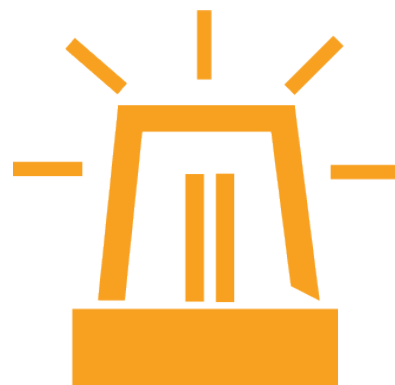
En risk som har ökat i frekvens under senaste åren är suicid, där skiljer sig utvecklingen åt.

Antalet naturolyckor ökar och även konsekvenserna av dem vilket sannolikt är en följd av klimatförändringarna. Antalet bränder i skog och mark har ökat i antal likväl syns att den areal som brinner vid de mer omfattande bränderna ökar. Likaså ökar konsekvenserna av skyfall och översvämningar samt stormskador. Det finns flera geografiska områden inom förbundet där naturolyckor såsom skyfall, ras och skred kan ge stora konsekvenser.

Trafikolyckor orsakar stora konsekvenser på liv och ekonomi. En stor majoritet av trafikolyckorna är lindriga men det förekommer också olyckor med svåra skador och dödsfall. Trenden är ett svagt ökande antal i antal larm, neutral utveckling avseende antalet skadade och svagt sjunkande trend avseende omkomna i trafikolyckor såväl i förbundets område som i riket som helhet. Jämfört med riket så omkommer färre människor i trafikolyckor i förbundets område, men fler skadas. Av de som skadas är 65 % män och av de som omkommer är 77 % män. En kategori av olyckor som ökat drastiskt är olyckor med eldrivna enpersonsfordon, då särskilt elsparkcyklar.

Det kan urskiljas en neutral trend gällande drabbade i drunkningsolyckor. Det skadas färre män i förbundets område än i riket, men för kvinnor gäller det motsatta. Av de som skadas är drygt 50 % män och de som omkommer är drygt 80 % män.

De senare åren har det i förbundet förekommit flera sprängningar, hot om sprängningar, anlagda bränder och skjutningar. Dessa har ofta haft sin bakgrund i konflikter mellan olika grupperingar. Detta har påverkat risken för olyckor och under vissa tider möjligheten att göra effektiva räddningsinsatser. Eftersom det inom förbundets område finns flera verksamheter som är samhällsviktiga, kan dessa också utgöra mål för ett väpnat angrepp, såsom känsliga industrier, universitet, sjukhus samt kritiska kommunikationspunkter.

4.2 Brand i byggnad

Olyckstypen brand i byggnad kan delas upp efter byggnadstyper. Det är nästan uteslutande vid brand i bostad som människor omkommer. Endast några procent av dödsbränderna sker på vårdboenden. I andra byggnadstyper omkommer sällan någon vid brand. Fördelningen av skadade vid brand är liknande, men här sker procentuellt fler personskador på vårdboenden, byggnader med allmän verksamhet och industrier. De sammanlagda direkta och indirekta samhällskostnaderna för bränder i förbundets område uppgår uppskattningsvis till genomsnitt cirka 230 miljoner kronor per år, men det är en siffra med stor osäkerhet och variation. En större brand kan orsaka stora och också omfattande störningar för en verksamhet eller delar av samhället.

Det inträffar flest bränder inom boende och skolmiljön. Det inträffar färre bränder per invånare i förbundets område än i riket. Av de skador och dödsfall som inträffar så sker de flesta i flerbostadshus och därefter i villor.

TABELL 6 BRAND I BYGGNAD

Antal bränder i byggnad per byggnadskategori samt per 1000 invånare inom RTÖG, och jämförelse med riket som helhet sammanställd som medelvärde för åren.

Byggnadskategori	Antal bränder RTÖG	Antal bränder riket	Per 1000 inv. i RTÖG	Per 1000 inv. i riket
Bostad & vårdmiljö	176	7 092	0,51	0,67
Skola eller förskola	19	540	0,05	0,05
Allmänna övriga verksamheter	30	982	0,09	0,09
Industri	23	1 055	0,07	0,10
Övriga verksamheter	22	935	0,06	0,09
Total	269	10 603	0,78	1,01

Vid en jämförelse mellan förbundet och riket finns det en sjunkande trend i förbundet vad gäller antalet bränder medan riket som helhet ligger kvar på ungefär samma nivå. Det innebär att förbundet rör sig från cirka 310 bränder i byggnad årligen för 5 år sedan ned mot strax över 270 för 2023.

När det gäller skador vid brand finns det en tydlig överrepresentation bland män i nästan alla ålderskategorierna. Det finns en viss skillnad mellan riket och förbundet när det kommer till vilka åldrar som är överrepresenterade i skador till följd av bränder. Åldrarna 45–64 är överrepresenterade i båda könen i riket medan det sedan är fler personer i åldrarna 65–79 som skadas i de fem medlemskommunerna.

Vid äldre åldrar än 80+ år så jämnar skillnaden ut sig mellan könen men det beror på att betydligt fler kvinnor lever längre. Kvinnor som grupp är mest utsatta i åldern 80+ sett till population i den ålderskategorin. Av det totala antalet skadade vid bränder utgör männen cirka 64 %. Jämförelsevis mellan förbundet och riket så skadas fler män och kvinnor per hundra tusen invånare i riket.

TABELL 7 BRAND I BYGGNAD

Antalet skadade i bränder per år i genomsnitt fördelat på kön och ålderskategori i RTÖG och Riket som helhet.

Ålder	Antal skadade män		Antal skadade kvinnor	
	RTÖG	Riket	RTÖG	Riket
0–14	0	14	0,3	9
15–24	0,5	21	0,5	10
25–44	1,3	47	1,3	21
45–64	3,3	68	0,8	32
65–79	2,5	49	1,3	33
80+	1	23	1,3	21
Total	8,5	221	5,3	125
Total per 100 000 invånare	3,6	4,2	2,3	2,4

För antal omkomna till följd av bränder kan det både för förbundet och riket ses en sjunkande trend fram till ungefär 2018, sedan skedde en förändring mot ökat antal omkomna. För riket har det skett en svag ökning uppåt medan det för förbundets del är 2020 och 2021 år som avviker då omkomna ökade från 1–2 till 3–4 per år. Efter det har antalet omkomna återgått till tidigare nivå. Män är överrepresenterade i dödsbrandstatistiken. Bränderna är inte jämnt fördelade i förbundets område. Relativt invånarantal inträffar lägst antal bränder i Linköpings kommun medan de andra kommunerna ligger på samma nivå. Samtliga kommuner ligger i nivå med rikssnittet och jämförbara organisationer.

4.3 Brand utomhus

I kategorin "brand utomhus", inkluderas bränder i vegetation, men också bränder i bilar och andra fordon samt bränder i soptunnor och container. Inom förbundets geografiska ansvarsområde rör det sig i genomsnitt om cirka 500 händelser per år som kategoriseras som brand utomhus/annat än byggnad. Förbundet har lite fler bränder utomhus än riket som helhet vid en jämförelse per invånare, men det skiljer sig inte nämnvärt från riket i något av kategorierna.

Kategorin brand utomhus har en tydlig korrelation med väderleken, under varmare och torrare år sker naturligt fler bränder utomhus. För att följa trenden behöver en lite längre tidsperiod analyseras. Över tid har händelse-typen brand utomhus ökat, från ett genomsnitt på cirka 370 per år under en tioårsperiod mellan 2004–2014 till ett genom-snitt på cirka 500 mellan 2014–2023. I tabell 8 nedan är siffrorna lägre, men den innehåller endast två relativt blöta år (2022–2023). Anledningen till att inte fler år inkluderas i tabellen är att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ändrat underkategorierna och det också ändrar jämförelsen med tidigare år. Men vid en jämförelse av kategorin som helhet så syns det tydligt att varmare och torrare år bidrar med en tydlig uppgång i totala antalet bränder utomhus, vilket syns tydligt för åren 2018 och 2014.

TABELL 8 BRAND UTMHUS

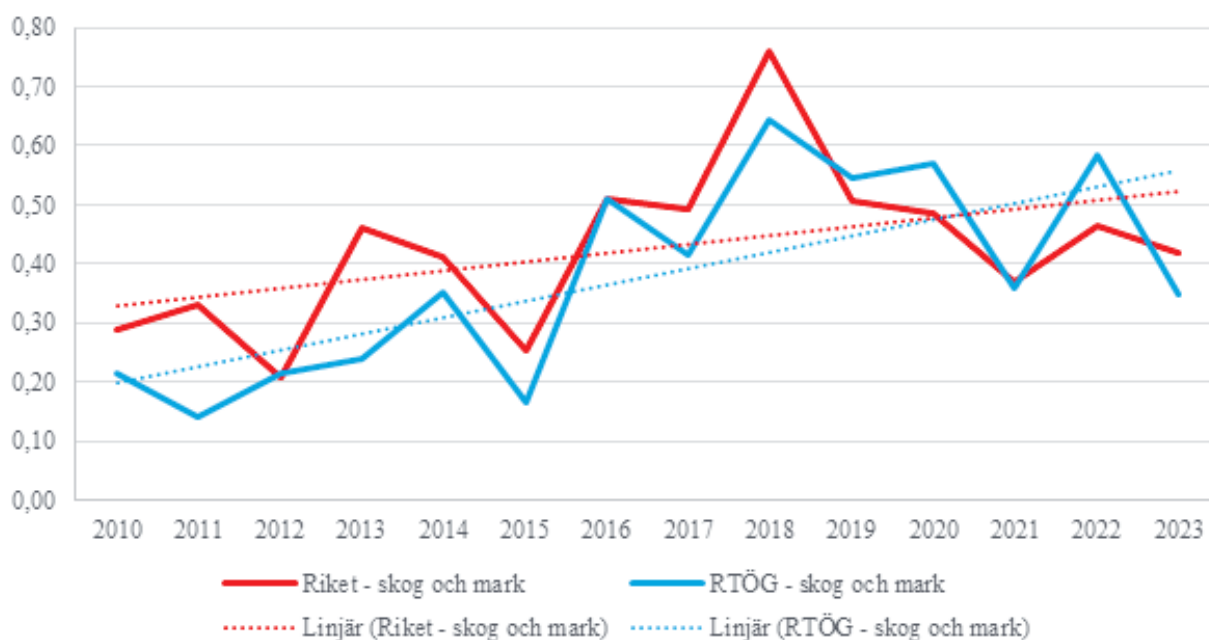
Antalet bränder utomhus i RTÖG och riket per kategori.

Startobjekt	Antal bränder RTÖG	Antal bränder riket	Per 1000 inv. i RTÖG	Per 1000 inv. i riket
Brand i vegetation (skog och mark)	176	4 910	0,51	0,47
Avfall eller återvinning	55	1 723	0,16	0,16
Fordon eller fartyg	163	4 267	0,47	0,4
Annat utomhus	48	1 915	0,14	0,18
Total	442	12 815	1,29	1,21

Ökningen beror främst på fler bränder i vegetationen, vilka har dubblerats på cirka 10 år. Det bedöms ha ett tydligt samband med en utveckling mot ett varmare och torrare väder. Det syns också i den totala ytan vegetation som brunnit av under de senaste åren, att vid torra och varma år så ökar inte bara antalet bränder i vegetationen utan även i ytan som brunnit. Sett till den totala landarealen är Valdemarsvik och Söderköpings kommun mer utsatta. En förklaring kan vara att åskoväder ofta drar sig över dessa kommuner.

DIAGRAM 1 BRAND UTMHUS

Utvecklingen av antal bränder i skog och mark för riket respektive RTÖG per år och 1000 invånare.

4.4 Trafikolycka

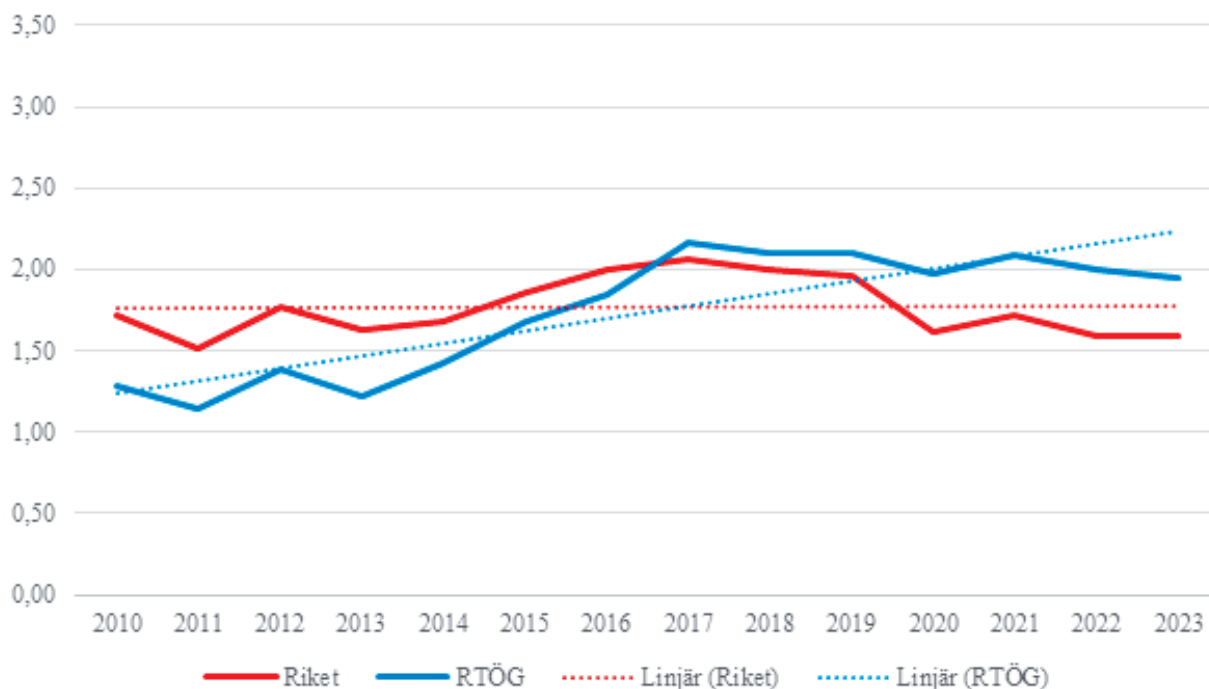
Varje år omkommer ett stort antal människor i Sverige, i genomsnitt cirka 220 personer årligen, till följd av trafikolyckor. I förbundet inträffar cirka 1700 olyckor per år enligt Transportstyrelsens informationssystem för olyckor och skador, Strada. Det är ett genomsnitt för de senaste 4 åren (mellan 2020–2023). Räddningstjänsten blir dock inte larmad till samtliga av dessa, utan i genomsnitt 695 per år under motsvarande tidsperiod, vilket ändå innebär att det är den vanligaste olyckstypen som räddningstjänsten hanterar (exkluderat automatiskt brandlarm). Totalt uppgår de sammanlagda direkta och indirekta samhällskostnaderna för trafikolyckor i upptagningsområdet till uppskattningsvis över 700 mkr per år.

Antalet trafikolyckor per invånare och år har enligt statistik från Strada legat ungefär på samma genomsnittsnivå under de senaste åren, mellan 8,8 – 10,3 trafikolyckor per 1000 inv. Det har alltså inte skett någon särskild utveckling avseende antalet trafikolyckor totalt sett, en viss svag trend uppåt i antalet olyckor ökar, men ingen drastisk ökning. Däremot har antalet trafikolyckor i förbundet som räddningstjänsten larmas till ökat enligt diagram 2.

Undantaget för detta är utvecklingen år 2020 under påverkan av Covid-19 då antalet trafikolyckor, antalet skadade samt omkomna i trafikolyckor har minskat tydligt till följd av minskat resande. Det går även att se en minskning år 2023, men det går inte att avgöra än om den minskningen kommer kvarstå kommande år. Vad ökningen för räddningstjänsten beror på är svårt att svara på men generellt larmas myndigheter till fler olyckor, det gäller till exempelvis ambulans som årligen har ett ökat antal larm.

DIAGRAM 2 TRAFIKOLYCKA

Utvecklingen av antal trafikolyckor per 1000 invånare som räddningstjänsten larmas till årligen. Utveckling för RTÖG respektive riket som helhet.

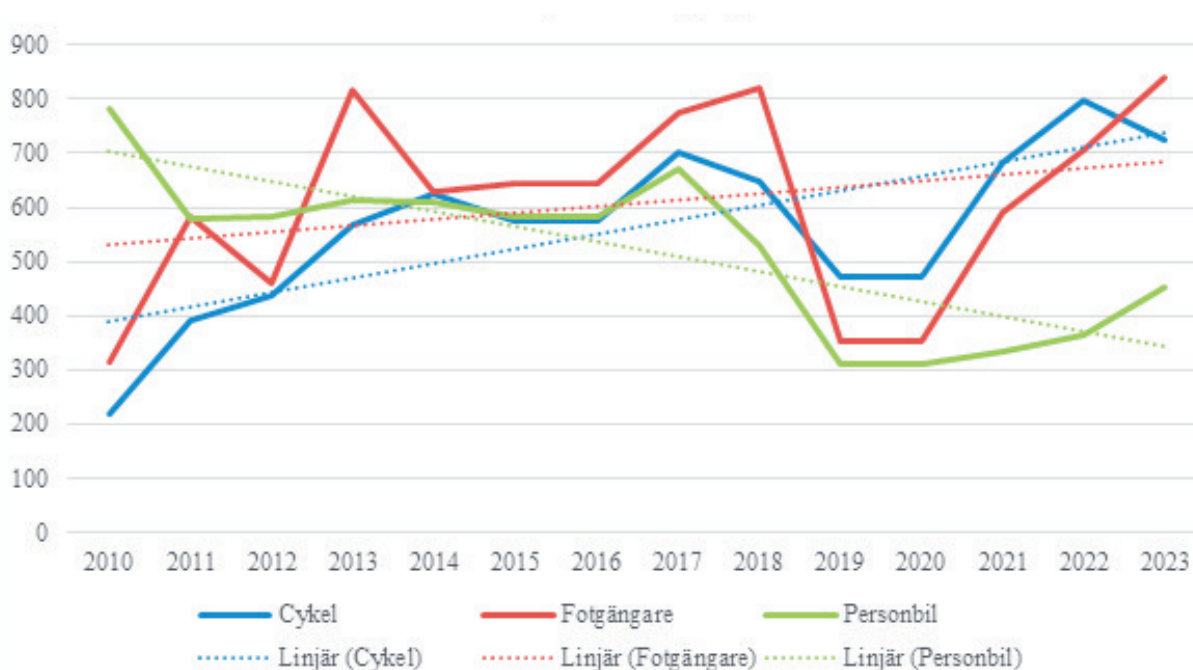

Sett till de olika transportslagen är det olyckor med cykel och eldrivna enpersonsfordon som ökar, vilket till viss del beror på att trafiken ökar relaterat till de andra transportslagen. För det som benämns som eldrivna enpersonsfordon är utvecklingen väldigt brant (elsparkcyklar, hooverboards etc.), men även olyckor som involverar cyklar med eldrift har ökat snabbt. Det som skiljer dem åt är skadebilden där förare av elsparkcykel, hooverboards och liknande inte använder hjälm eller följer trafikregler på samma sätt. De används också mer för socialt umgänge än för transport, medan cyklister följer tidigare invanda säkerhetsåtgärder och trafikregler. Båda kategorierna eldrivna cyklar och eldrivna enpersonsfordon är så pass nya att det endast finns data för senaste 3–4 åren. Mellan 2020 och 2023 gick antalet skadade i eldrivna enpersonsfordon från 4 personer till cirka 200 personer inom förbundet. Enligt statistik från försäkringbolaget Folksam använder endast några få procent av de som framför elsparkcyklar hjälm vilket i kombination med sättet de används oftare medför allvarigare skador.

Oskyddade trafikanter löper betydligt högre risk i trafiken än skyddade trafikanter. Risken för moped- och motorcykelåkare är ungefär 30 gånger så stor som risken för bilister att skadas allvarligt eller omkomma i trafiken. Cyklister och gående har ungefär 6 gånger så hög risk som bilisternas. Främst äldre män omkommer i cykelolyckor

DIAGRAM 3 TRAFIKOLYCKA

Antalet skadade för respektive trafikantgrupp cykel, gång och personbil i RTÖG.

Utvecklingen av skadade hade en nedgång under pandemin men är nu tillbaka på samma nivå som tidigare både i förbundet och i riket som helhet. Trenden är neutral, det har inte skett vare sig någon minskning eller ökning sett till en längre tidsperiod. Jämförelsevis mellan förbundet och riket så skadas fler män och kvinnor per hundra tusen invånare i riket. 65 % av antalet skadade är män. Männens och kvinnornas riskgrupp är 45–64 år.

Könsskillnaden är särskilt markant i ålderskategorin 25–44 år. En del av förklaringen till detta ligger i att män är sämre på att respektera hastighetsbegränsningarna. Män är också sämre på att använda teknisk skyddsutrustning, exempelvis reflex. Sedan förra handlingsprogrammet har användandet för männen minskat och för kvinnorna ökat.

TABELL 9 TRAFIKOLYCKA

Antalet skadade i transportolyckor per år i genomsnitt fördelat på åldersgrupper, endast slutenvård, enligt Socialstyrelsen.

Ålder	Antal skadade män		Antal skadade kvinnor	
	RTÖG	Riket	RTÖG	Riket
0–14	29	768	21	516
15–24	31	827	21	530
25–44	48	1 236	27	670
45–64	61	1 492	34	946
65–79	32	854	24	601
80+	18	369	13	298
Total	217	5 545	138	3 560
Total per 100 000 invånare	91	105	60	68

Utvecklingen av omkomna har en sjunkande trend både i förbundet och i riket som helhet. Fördelningen av omkomna per ålderskategori är väldigt jämn för män mellan åldrarna 25–79. Kvinnor är mest utsatta i åldersgruppen 65+. Av det totala antalet omkomna utgör männen 77 %. Jämförelsevis mellan förbundet och riket så omkommer fler män per hundra tusen invånare i förbundet, bland kvinnor är antalet omkomna per hundra tusen invånare samma. Totalt sett drabbas män oftare än kvinnor.

TABELL 10 TRAFIKOLYCKA

Antalet omkomna i transportolyckor per år i genomsnitt fördelat på kön och ålderskategori i RTÖG respektive Riket.

Ålder	Antal omkomna män		Antal omkomna kvinnor	
	RTÖG	Riket	RTÖG	Riket
0–14	0	4	0	2
15–24	1	27	0	8
25–44	2	43	1	10
45–64	2	54	0,5	9
65–79	3	39	0,5	17
80+	1	22	0,5	12
Total	9	190	3	57

4.5 Olycka med farliga ämnen

Kategorin olyckor med farliga ämnen omfattar i genomsnitt strax över 100 händelser per år, där cirka 90 av dessa är kategoriserade som begränsande utsläpp av drivmedel eller olja. Ungefär 13 utsläpp per år kategoriseras som mer allvarliga utsläpp av farliga ämnen eller överhängande risk för utsläpp för sådant. Vid en jämförelse mellan förbundet och riket ligger antalet händelser per invånare på samma nivå.

I förbundet finns cirka 600 verksamheter som har tillstånd för att hantera brandfarlig vara. Den absoluta majoriteten av dessa hanterar relativt sett mindre mängder, exempelvis restauranger, skolor och mindre industrier. Men av dessa 600 hanterar 14 verksamheter sådana stora mängder brandfarlig vara att de omfattas av särskilda bestämmelser enligt LSO 2 kap. 4§. Antalet verksamheter som har tillstånd för hantering av explosiv vara är cirka 100, där en stor del avser försäljning av fyrverkeripjäser eller ammunition.

Sevesoverksamhet och farlig verksamhet är två begrepp som har ungefär samma innebörd; det är verksamheter som hanterar större mängder farliga ämnen som kan leda till allvarliga skador på människa och/eller miljö. I förbundet finns totalt 26 Sevesoanläggningar och ytterligare 21 farliga verksamheter enligt LSO 2 kap. 4§. Det summeras till totalt cirka 47 farliga verksamheter, vilket innebär att förbundet är en av de räddningstjänstorganisationer i landet som hanterar absolut flest av sådana verksamheter.

Störst risk för en olycka med farliga ämnen finns i Norrköpings centralort med hamnen där det finns många industrier som hanterar farliga ämnen. Risken är störst på de stora transportlederna, särskilt i närheten av tätorter. Då ökar både sannolikheten i och med fler korsningar och påfarter, men också tänkbara konsekvenser då fler personer är exponerade vid en eventuell olycka. En stor mängd farlig gods transporteras också på järnväg men där är sannolikheten för en olycka betydligt lägre än för en olycka på väg.

Utsläpp av olja till havs är en olyckstyp kan leda till katastrofala konsekvenser för främst miljön men också för egendom och kommunens ekonomi. Det är en risk som ökat tydligt under senare år sedan kriget i Ukraina, vilket belyses i den nationella riskbilden för oljeutsläpp (reviderad 2025). Sanktioner mot Ryssland har ändrat oljemarknaden i Europa och Östersjön totalt. I stället för transport via pipelines till Europa skickas oljan längre bort via sjövägen. För detta har en "skuggflotta" byggts upp och större andel som levereras via sjöss och längre transporter (längre omloppstid) innebär att fler fartyg behövs. Branschen bedömer att det rör sig om 400–600 fartyg. Under 2024 står skuggflottan för 50 % av alla oljetransporter på Östersjön (forskningsrapport Crea). Fartygen är äldre och har ibland tagits ur bruk en gång. De har sämre skrov, sämre maskineri och sämre navigationssystem.

Sammantaget innebär det;

- Risker för större oljeutsläpp vid olycka/haveri.
- Risker vid bunkring till havs – har ökat i Östersjön runt Gotland.
- Risker med omlastning av olja till havs mellan fartyg

I nationella riskbilden har även lyfts hotet om ett operationellt/antagonistiskt utsläpp där Ryssland medvetet bedöms kunna förorsaka en olycka.

I förbundets område har Norrköpings, Söderköpings och Valdemarsviks kommuner kuststräckor med risk för att drabbas av ett oljeutsläpp.

Hanteringen av ett oljeutsläpp delas upp i två faser, räddningstjänstfas och saneringsfas. Den första pågår så länge händelsen bedöms omfattas av kriterierna för räddningstjänst. Saneringsfasen tar vid när räddningstjänsten avslutas och är enligt praxis kommunens ansvar. Båda faserna är väldigt resurskrävande över lång tid både avseende personal och material. Vid ett oljepåslag finns vissa prioriterade känsliga miljöområden där skadan från olja kan bli större. Förutom skador på miljön leder ett oljeutsläpp till avbrott i trafik på sjön, boende drabbas och stora konsekvenser på turism och ekonomi över lång tid. I Linköping och Åtvidaberg finns ingen risk för de stora oljeutsläppen tills havs, men ett oljeutsläpp vid vattenskyddsområden för intag av råvatten till vattenverken kan ge konsekvenser. Totalt finns det 103 utpekade naturområden i medlemskommunerna som är prioriterade att skydda i första hand mot ett oljeutsläpp: Norrköping 24 områden, Söderköping 30 områden (varav många är öar) och Valdemarsvik 39 områden (varav många är öar).

4.6 Naturolyckor

Olyckstypen naturolyckor består av ras och skred, stormrelaterade olyckor, översvämningar och en delkategori av de naturolyckor som inte kan härröras till dessa. Långa påfrestande värmeböljor med hög temperatur och torka är en händelsetyp som också kan diskuteras under denna kategori men kanske inte kan definieras som en tydlig olycka enligt LSO.

Frekvensen, men även konsekvensen, av naturolyckor har ökat under senaste år, då främst skyfall som skapar översvämning och vattenskador. Under sommaren 2021 drabbades delar av centrala Europa av kraftiga översvämningar på grund av stora mängder nederbörd på kort tid med över 200 omkomna som följd och enorma ekonomiska skador. I Sverige drabbades flertalet platser av plötsliga skyfall, värst var skyfallet över Gävle i augusti 2021 med runt 160 mm nederbörd på 24 h. Men även långa värmeböljor med höga temperaturer uppstod i Europa under denna sommar med torka och stora skogsbränder som följd. Enligt data från IPCC som SMHI har använts till hydrologiska och meteorologiska beräkningar för Sverige och respektive län så kommer medelnederbörden per år öka i Östergötland men framförallt bedöms mängden nederbörd som kan falla per dygn att öka. Likaså ökar antalet dagar med nederbörd mer än 10 mm. Sammantaget bedöms alltså risken för skyfall öka.

Översvämningar orsakas dels av nämnda skyfall (pluvial översvämning) och dels genom höga flöden i sjöar och vattendrag (fluvial översvämning) och/eller vid hög havsnivå. En kombination av flera kan också förekomma. När sådant sker klarar dagvattensystemen inte av att hantera den stora mängden vatten och översvämningar sker på olika platser. Detta sker främst vid lågpunkter i infrastruktur, undergångar och källare. Vid höga flöden i sjöar och åar kan det bli andra konsekvenser med större konsekvenser på områden nära vattenlinjen, särskilt riskutsatt är områden längs Roxens södra sida, delar av Glan samt längs Motala Ström. För Linköping och Norrköping bedöms konsekvenserna av översvämningar till följd av skyfall kunna bli stora. I Söderköping sker översvämningar mer frekvent och resulterar i medelstora konsekvenser, likväl som i Valdemarsvik. Åtvidaberg är den kommun som är mest förskonad från översvämningssproblematiken. Områden som är särskilt utsatta finns i redovisade i förbundets riskanalys och i respektive kommuns karteringar över konsekvenser vid skyfall respektive höga flöden.

Ras och skred riskerar att inträffa där markförhållandena inte är stabila, oftast vid skyfall eller översvämningar då marken blir än mer rörlig. I de fem kommunerna finns några speciellt utsatta områden som har en större risk för ras och skred. Sannolikheten kan ändå sammantaget bedömas som väldigt låg, men kan ge stora konsekvenser. Dessa områden finns i redovisade i förbundets riskanalys.

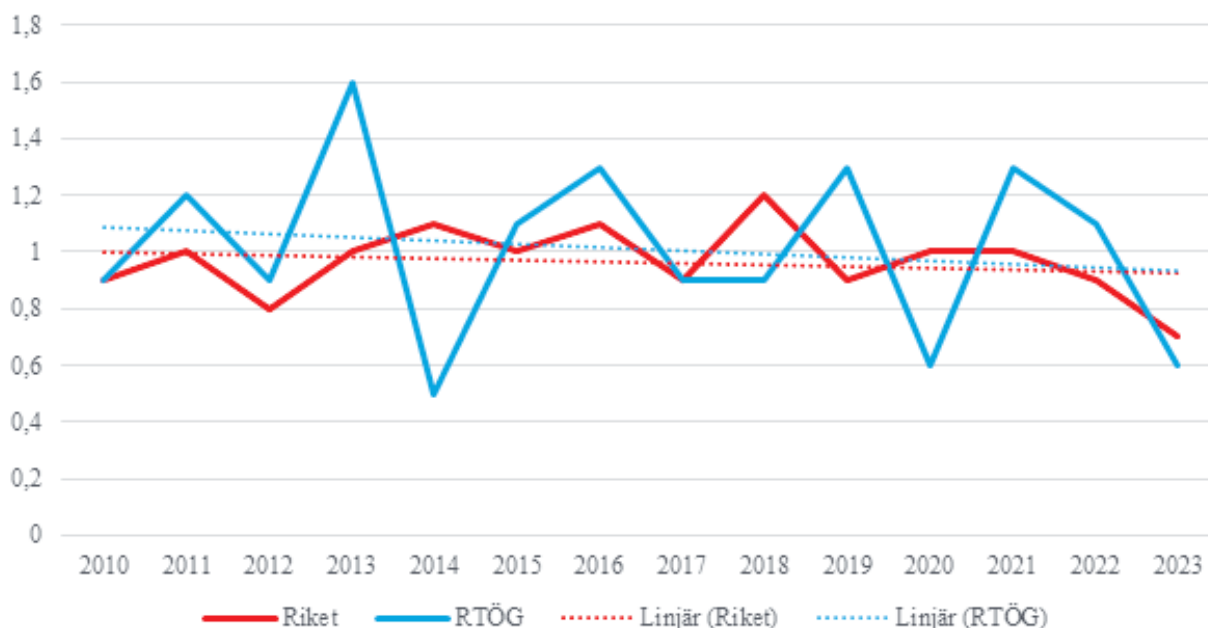
Ett område i norra delen av förbundet pekades 2021 ut av MSB och SGI (Statens Geologiska institut) som ett av tio områden i Sverige med allvarligast risk för ras och skred.

4.7 Drukningar

Olyckstypen drunkning har ett varierande antal omkomna samt skadade från år till år till stor del beroende av väder. De sammanlagda direkta och indirekta samhällskostnaderna för drunkningsolyckor i förbundets område uppgår till cirka 20 miljoner kronor per år. Bad-, båt- och isolyckor, är de kategorier av drunkning där flest omkommer. Majoriteten av de inträffade drunkningsolyckorna är obevittnade, det vill säga att de inträffar utan att någon ser eller uppmärksammar det. Totalt skadas ungefär lika många människor per invånare i förbundet som i riket. I såväl förbundet som i riket finns en neutral trend sett till befolkningens mängden, se diagram 4.

DIAGRAM 4 DRUNKNINGAR

Utvecklingen av skadade till följd av drunkning.

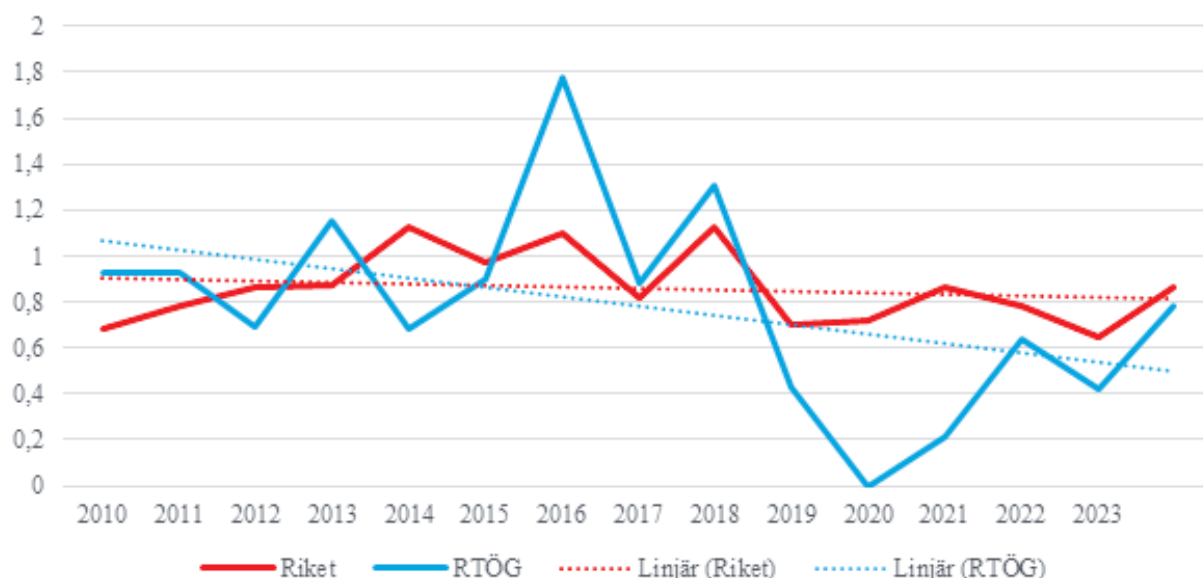

Männen utgör cirka 64 % av det totala antalet skadade. Det är en överrepresentation av yngre under 15 år, särskilt pojkar, medan få personer skadas mellan 15–44 år för att sedan öka en aning igen i de äldre grupperna. Jämförelsevis mellan förbundet och riket så skiljer det sig inte något mellan könen, utan fördelningen i förbundet följer riket.

I såväl förbundet som i riket finns en neutral trend vad gäller antalet omkomna till följd av drunkning sett till befolkningsmängden. Totalt sett omkommer ungefär lika många människor per invånare i förbundet som i riket se diagram 5

DIAGRAM 5 DRUNKNINGAR

Utvecklingen av omkomna till följd av drunkning.

Utvecklingen av omkomna till följd av drunkning har en annan fördelning än för skadade, där en överrepresentation i stället finns bland de äldre grupperna.

Männen utgör en ännu större andel med cirka 78 % av det totala antalet omkomna. Deras riskgrupp är 45–79 år och de är överrepresenterade i nästan alla åldersgrupper. Kvinnornas riskgrupp är 45–79 år, men utgör mindre än hälften av männen i antal. Svenska Sjöräddningssällskapet har gjort undersökningar som visar på att förklaringen till detta ligger i att män har fritidssysselsättningar med högre riskexponering samtidigt som de har större benägenhet att ta risker.

4.8 Suicid och hot om suicid

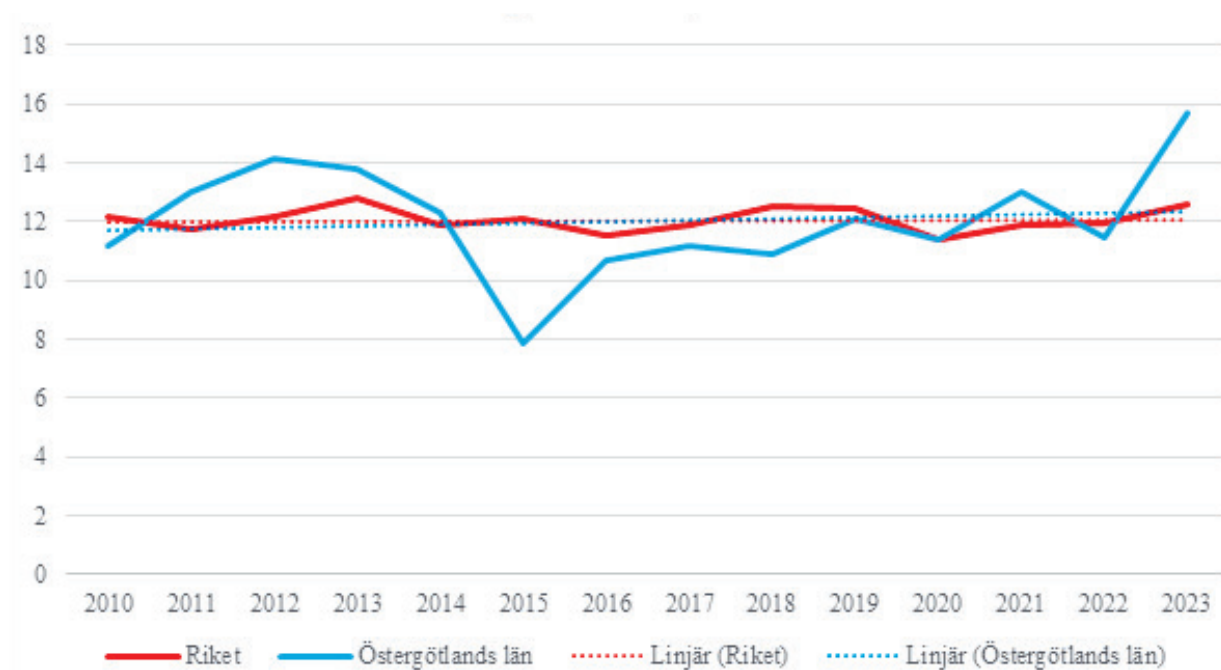
Händelsetypen suicid och hot om suicid orsakar att ett stort antal personer skadas eller omkommer årligen. Exakt hur många är svårt att få bekräftat eftersom det inte alltid framgår med tydlighet att det är hot om suicid som ligger bakom händelsen, exempelvis singelolyckor med bil. Cirka 1200 människor begår årligen suicid i Sverige. Det är ungefär tre suicidfall om dagen. Suicid är den vanligaste dödsorsaken bland unga mellan 15–24 år och årligen försöker runt 5000 unga att ta sina liv.

Antalet larm angående hot om suicid till förbundet har ökat konstant ökat senaste åren. Mellan 2017 och 2024 har det skett en fördubbling från 100 till 200 larm. Det kan dock inte ses riktigt samma trend i antalet omkomna eller skadade till följd av suicid. Denna ökning av larm kan då sannolikt vara kopplat till att en större del av befolkningen larmar vid misstanke eller hot om suicid än tidigare.

Det finns inte statistik på kommunnivå avseende skadade eller omkomna till följd av suicid, utan statistik finns närmast på regionnivå. I Östergötland syns en ökning i antalet omkomna i till följd av suicid mellan 2022 till 2023 med en ökning av från cirka 12 till 16 personer per hundra tusen invånare och år (33 %). Den syns inte för riket som helhet. Statistik för 2024 finns inte färdigställd ännu. Det återstår alltså att se om den negativa trenden håller i sig och vad möjliga orsaker till den är.

DIAGRAM 6 SUICID OCH HOT OM SUICID

Utvecklingen av omkomna till följd av suicid eller hot om suicid (benämns som avsiktlig självdestruktiv handling av Socialstyrelsen).

Män är överrepresenterade i alla ålderskategorier. Riskgruppen för båda könen är 25–64 år, dock är det flest män som omkommer i åldrarna 25–44 medan för kvinnor är det åldrarna 44–64. Männerna utgör 70 % av det totala antalet omkomna. Ingen i Östergötland under 14 år har omkommit till följd av suicid. Jämförelsevis mellan Östergötland och riket så skadas fler män och kvinnor per hundra tusen invånare i Östergötland, vilket är en negativ trend från tidigare år. Totalt sett drabbas män oftare än kvinnor.

TABELL 11 SUICID OCH HOT OM SUICID

Antalet omkomna per ålderskategori och kön för riket som helhet respektive Östergötland.

Ålder	Antal omkomna män		Antal omkomna kvinnor	
	Östergötland	Riket	Östergötland	Riket
0–14	0	4	0	6
15–24	5	84	2	34
25–44	15	266	5	104
45–64	12	294	7	119
65–79	6	160	3	65
80+	5	85	1	30
Total	43	893	18	357
Total per 100 000 invånare	18	17	7,7	6,9

4.9 Händelser som som följd av brottslig handling och/eller social oro

Händelser som är en följd av brottslig aktivitet och/eller social oro är inte en kategori av händelser som är inte tydligt definierad, utan ska ses som en form av summering av händelser som lyfts under senare år till en följd av ökad kriminalitet som många räddningstjänster och kommuner drabbats av. Denna kategori innefattar larm/händelser som kategoriseras som;

Pågående dödligt våld

Händelser som indexeras som pågående dödligt våld, exempelvis skjutningar, knivskärning, sprängningar och annan typ av våld. Ofta är händelsen inte dynamisk vid räddningstjänstens ankomst och kategoriseras sedan om som hjärtstoppslarm, alternativt ofri luftväg. Det händer dock att händelsen är pågående vid framkomst och behöver hanteras enligt samverkansstruktur för pågående dödligt våld.

Hjälp till Polisen

I denna kategori finns stöd och hjälp till Polisen vid exempelvis farliga föremål (handgranat, misstänkt explosiv etc.) eller vid farliga ämnen med möjlig avsiktlig placering (farliga vätskor, pulverbrev etc.).

Ras i byggnad eller annan konstruktion

Vid sprängningar kan händelserna indexeras som ras i byggnad eller annan konstruktion.

Social oro med upplopp eller liknande situation

Svårdefinierad kategori men som avser exempelvis stenkastning och upplopp. Under de så kallade "påskupploppen" 2022 drabbades förbundet av flera sådana situationer i samband med planerade koranbräddningar i utsatta områden. De innebar många bränder i bilar, byggnader och andra objekt i kombination med hotfulla situationer.

I och med att dessa händelser indexeras olika beroende på osäkerheter i larminformation likväl som att den största majoriteten av dem inte går att urskilja statistiskt från händelser som inte har bakomliggande brottslig aktivitet så är det svårt att separera dem från räddningstjänstens ordinarie larmstatistik. Många av händelserna med grovt våld (skjutningar, knivvåld) inkluderas exempelvis i hjärtstopp som innehåller 464 larm under 2024 för förbundet.

Uppfattningen är att fler anlagda bränder har inträffat som riktar sig mot bostäder eller verksamheter som en del i den kriminella aktiviteten (som hot eller att skada). Även dessa är svåra att separera då de kategoriseras som orsakade av mänsklig handling vilket är brett då det även inkluderar sådana bränder som bedöms orsakats av slarv eller försummelse. Det finns dock viss statistik som visar utvecklingen. En är antal larm avseende kategorin hjälp till polis. Det rör sig om förhållandevis få larm per år men det finns en tydlig uppåtgående trend. I dessa finns som nämnts ovan hantering av farliga föremål och farliga ämnen. Även antalet grova våldsbrott i form av skjutningar har under en period varit hög i Östergötland, då främst i Linköping och Norrköping. Fler larm avseende ras i byggnad har också inkommit i samband med sprängningar.

Sammantaget så syns det en ökande trend i händelser med grund i brottslig handling och/eller social oro som kan ta sig uttryck i anlagda bränder, pågående dödligt våld, skador på människor och byggnader till följd av sprängning och riskfyllda situationer för räddningspersonal. Vid räddningsinsatser och tillsynsbesök kan personal riskera att utsättas för våld samt direkta eller indirekta hot vilket kan påverka resultatet av insatserna. Liknande utveckling och händelser har setts i andra delar av Sverige och har ibland lett till eskalerande situationer där räddningstjänsten varit hårt belastad under längre perioder med många insatser och stort behov av ledning och samverkan.

4.10 Akuta sjukvårdslarm och fallolyckor

Tas inte med i detta handlingsprogram. Se bilaga A, Risk-och skyddsanalys 2024

Samverkansövning med polisen
på station Kallerstad.

5 VÄRDERING

Skyddet mot olyckor i förbundets område bedöms i allt väsentligt vara tillfredsställande och likvärdigt. Det finns ändå behov av att ge skyddet mot vissa olyckor ett extra fokus, inte minst med tanke på den framtida samhällsutvecklingen. Olyckorna och skadorna är inte heller jämnt fördelade inom förbundets geografiska område och inte heller mellan könen.

1. Byggnadsbränder

Antal byggnadsbränder och antal skadade i förbundet är lägre än rikssnittet. Antal äldre kommer öka i framtiden, vilket kommer öka sannolikheten för fler dödsbränder. Vidare kommer nya byggnadsmaterial och förtätningar förändra riskbilden. Skyddet mot byggnads- och dödsbränder behöver därför ges ett fortsatt i fokus i framtiden.

2. Bränder utomhus

Förbundet ligger något under rikssnittet vad gäller bränder utomhus. Med det förändrade klimatet kan dock antalet och omfattningen av bränder i skog och mark väntas öka, och därför behöver skyddet mot omfattande bränder i skog ges ökat fokus.

3. Trafikolyckor

Inom området trafikolyckor avviker inte förbundet markant från rikssnittet vad gäller antalet olyckor eller skadeutfall. Skyddet mot trafikolyckor behöver därför inte ges mer fokus än idag.

4. Drunkning

Förbundet är inte mer drabbat än andra områden eller riket av drunkningsolyckor, men till följd av ökat intresset att bo eller vistas vid vatten behöver skyddet mot drunkning ges fortsatt uppmärksamhet framöver.

5. Olyckor med farliga ämnen

Antalet farliga verksamheter i förbundets område är bland de högsta i landet. Till detta kommer stor förekomst av transporter av farliga ämnen. Flera av verksamheterna och transportvägarna ligger nära tätbebyggda områden. Skyddet för människor och miljön kring dessa risker behöver fortsatt vara i fokus.

6. Naturolyckor

Riskerna för naturolyckor bedöms högre i förbundets områden än i riket. Sådana olyckor innebär stora konsekvenser. Skyddet mot naturolyckor behöver därför ges ökat fokus.

Slutsatsen är att människor fortsatt behöver ges en ökad förmåga att själva hantera olyckor. Särskilt riskutsatta personer och personer som i allt högre omfattning bor långt från närmaste räddningsresurs behöver få ett särskilt fokus. Utöver detta behöver skyddet mot stora olyckor öka.

6 MÅL

Det nationella målet för den förebyggande verksamheten framgår av LSO 1 kap. 3 a §

"Förebyggande verksamhet som staten och kommunerna ansvarar för enligt denna lag ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador."

Det nationella målet för räddningstjänstverksamhet framgår av LSO 1 kap. 3 §

"Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt."

Vårt särskilda fokus är att stödja människor som inte klarar sin säkerhet själva samt att utveckla vår förmåga att utföra uppgifter enligt LSO 8 kap.

De målsättningar som förbundet har utifrån de nationella målen, den lokala riskbilden och det osäkra säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde är följande.

Mål 1

Stärkt skydd för särskilt riskutsatta

- Människor som är särskilt utsatta för att omkomma eller skadas svårt vid brand ska ges ett ökat skydd genom att följa MSBs nationella strategi.

Förväntad effekt: Antal döda och svårt skadade till följd av bränder ska kontinuerligt minska

Mål 2

Stärkt förmåga att hantera verkningar av stora olyckor och krig.

- Med krig som dimensionerande scenario öka vår förmåga att genomföra räddningsinsatser under höjd beredskap och ytterst krig

- Öka förmågan att hantera stora olyckor genom stärkt operativ lednings- och samverkanskapacitet

- Minska risken för att människor utsätts för konsekvenser av stora olyckor genom aktiv medverkan i planprocess och tillsyn.

Förväntad effekt: Skyddet mot stora olyckor eller verkningar av krig ska öka genom att skyddsfaktorerna stärks och kompetens att verka under höjd beredskap kontinuerligt ökar.

7 FÖREBYGGANDE VERKSAMHET

Enligt förbundsordningen för Räddningstjänsten Östra Götaland ska förbundet svara för den förebyggande verksamheten som enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor åligger en kommun. Dessa åligganden handlar om information, rådgivning, utbildning, tillsyn, tillståndshantering, rengöring och brandskyddskontroll. För att nå framgång krävs ett nära och djupt samarbete mellan förbundet och kommunerna.

Den förebyggande verksamhetens inriktning, omfattning och ambitionsnivå styrs av riskbilden i de kommuner som är medlemmar i förbundet. Riskbilden kräver att rätt kompetens och att rätt resurser engageras i det förebyggande arbetet för att människor, egendom och miljö ska ha ett tillfredsställande och likvärdigt skydd.

7.1 Invånarna

Förbundet ansvarar för att utöva tillsynen av den enskildes skyldigheter enligt LSO. I tillsynen ingår en kontroll av det organisatoriska brandskyddsarbetet (SBA) och en kontroll av hur byggnadstekniska brandskyddet ser ut. Utrymningsvägar, brandskyddsutrustning, värdering av brandrisker och andra tekniska funktioner med avseende på brand ingår i kontrollen av det byggnadstekniska skyddet.

Tillsyn över verksamheter som omfattas av bestämmelserna LSO 2 kap. §4 fokuseras på förmågan att göra effektiva inledande insatser för att begränsa konsekvenser av tillbud vid anläggningen men även förmågan att bistå räddningstjänsten vid en långtgående insats. För att förebygga olyckor i samband med förvaring och hantering av explosiva ämnen sker tillsyn av verksamheter och verksamhetsutövare inom ramen för lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Inför varje år upprättas en tillsynsplan och denna plan beskriver hur tillsynen riktas under året. Enligt lagstiftningen ska särskild vikt läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador. Tillsynen sker utifrån ett eller flera av följande kriterier:

- Handlingsprogrammets mål och den riskbild som råder i förbundets område.
- Verksamheter som har en hög frekvens eller tillbud
- Verksamheter där det finns risk för att flera människor omkommer
- Verksamheter som är klassade som farlig verksamhet (LSO 2 kap. 4 §)
- Verksamheter där en brand eller annan olycka kan leda till omfattande skador på miljö eller leder till omfattande ekonomiska kostnader.
- Efter allmänhetens påringningar, efter genomförd räddningsinsats eller efter våra egna iakttagelser.

Tillsynerna planeras så att tillsyn sker var sjätte år om det inte finns särskilt skäl till att tillsynen kan vänta. Tillsyn på farliga verksamheter genomförs i så stor utsträckning som möjligt tillsammans med Länsstyrelsen och kommunernas miljö- och hälsoskyddskontor om de omfattas av Sevesolagstiftningen.

Sevesolagstiftningen omfattar lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, förordning (2015:236) och föreskrifter (MSBFS 2015:8) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, samt miljöbalken (1998:808), lag (2003:778) om skydd mot olyckor och plan- och bygglagen (2010:900).

Tillsyn genomförs framför allt av särskilt utsedd personal efter delegation av räddningschefen. Kompetenskravet på den som genomför tillsyn varierar beroende på komplexiteten i den verksamhet eller anläggning som är föremål för tillsyn. Personal som jobbar med tillsynsverksamhet ska så snabbt som möjligt genomföra kursen Tillsyn A. För att ta sig an större objekt bör kursen Tillsyn B genomföras. Tillsyn över de mest komplicerade verksamheterna utförs av personal med lägst brandingenjörsexamen eller civilingenjör i riskhantering.

Tillsyn sker regelbundet även över hamnar, kajer och badplatser.

7.2 Stöd till den enskilde

En viktig del att nå det nationella målet för den förebyggande verksamheten är att ge stöd till den enskilde. Förbundet stödjer den enskilde genom olika aktiviteter som styrs främst av den enskildes möjlighet att själv skapa sin säkerhet. Mot bakgrund av riskbilden i förbundet riktas mycket stöd till enskilda inom området brandsäkerhet.

Människor med god förmåga att själva skapa sin säkerhet är målgrupp för våra generella utbildnings- och informationsinsatser. Förbundet bedriver utbildning främst för anställda i kommunerna, Region Östergötland samt skolungdomar. Generella informationskampanjer genomförs för att påminna människor om vikten av att skapa sin egen säkerhet. På vår hemsida och via generella kampanjer ges även påminnande information om andra, säsongsbetonade risker såsom eldning utomhus, reflex- och cykelhjälm användning och säkerhet vid vatten.

Människor med sämre förmåga att skapa sin egen säkerhet nås av riktade kommunikationsinsatser i form av hembesök. Därmed kan kommunikationen riktas till områden med hög brandfrekvens och genomföras på ett sätt som underlättar mottagandet av informationen. På hemsidan finns information och rådgivning som underlättar för den som omfattas av vår tillsyn att ta lättare ansvar för sitt brandskydd.

Människor med mycket begränsad förmåga att själv skapa sin säkerhet nås av individuellt anpassade insatser. Genom samarbete med förbundets medlemskommuner försöker förbundet förmå den personal som i sin vardag möter särskilt riskutsatta att öka deras brandsäkerhet. I förbundets strategiska plan är säkerheten för särskilt riskutsatta ett prioriterat område för en längre tid framöver.

**SER DU TILL
ATT SYNAS
I MÖRKRET?**

Reflexen är en billig
livförsäkring som du kan
ha med dig överallt.

7.3 Rengöring och brandskyddskontroll

Förbundet har enligt förbundsordningen ansvar att se till att rengöring och brandskyddskontroll sker. Denna verksamhet handlas upp regelbundet och utförs av privata entreprenörer i alla medlemskommuner. Förbundet har uppföljningsmöten med entreprenörer minst två gånger per år.

Förbundets medlemskommuner har antagit frister för rengöring med stöd av MSBFS 2014:6. Inga avvikelser från de föreskrivna intervallerna har skett.

Förbundet hanterar även ansökningar om egensotning. Det finns en processbeskrivning för ansökningsärenden som följs. Information om egensotning och ansökningsblanketter finns på förbundets hemsida, där även en mall för att själv dokumentera sig egensotning. I handläggningen av ärendet kontrolleras att den som ansöker om egensotning är behörig att göra så. Att den sökande har kunskap och utrustning för ändamålet är ett ansvar som, i och med ett medgivande, övergår till den sökande.

7.4 Övriga förebyggande åtgärder

I gällande överenskommelse mellan förbundet och medlemskommunerna ska förbundet ta initiativ till att samordna förbundets och medlemskommunernas olycksförebyggande arbete. Syftet är att skapa samverkan och samarbete mellan kommunerna och förbundet i det olycksförebyggande arbete som förbundet gör utifrån handlingsprogram och det olycksförebyggande arbete som kommunerna inom sitt trygghets- och säkerhetsarbete.

Förbundet har en aktiv roll i medlemskommunernas förvaltningar där brandskyddsfrågor behandlas. Förbundet stödjer medlemskommunerna vid framtagande av översiktsplaner och detaljplaner. I framtagande av dessa planer fokuseras förbundet på möjligheterna att genomföra insatser inom rimlig tid, att det finns åtkomst till byggnaden vid en räddningsinsats och att det finns tillgång till släckvatten samt möjlighet att omhänderta förorenat släckvatten. Stor vikt läggs även vid placeringen av nya verksamheter så att de inte påverkas i för stor utsträckning av riskerna från farliga verksamheter och transport av farligt gods.

Förbundet är remissinstans som sakkunnig i brandfrågor i stora delar av byggprocessen i medlemskommunerna. I frågor om serveringstillstånd enligt alkohollagen (2010:1622) kontrollerar räddningstjänsten att lokalerna är anpassade för det personantal samt verksamhet som anges i ansökan.

Förbundet är remissinstans till Polismyndigheten i frågor kring säkerhet vid allmän sammankomst, offentlig tillställning, användande av offentlig plats, idrottsevenemang eller fyrverkeri, scenfyrverkeri eller annan pyroteknik enligt ordningslagen (1993:1617).

I samband med större ny- eller ombyggnation av vägar, järnvägar är förbundet en aktiv deltagare som bevakar frågor som:

- insatstider
- risk för ras och skred
- översvämningsrisk
- avstånd till olika former av riskobjekt och närhet till vattenskyddsområde

Räddningstjänsten är även remissinstans till länsstyrelsen och medlemskommunernas miljö- och hälsoskyddskontoret i frågor om tillstånd för miljöfarlig verksamhet enligt Miljöbalken.

När det kommer till eldningsförbud får förbundet inte självt utfärda dessa. Det finns en dokumenterad arbetsgång där rollerna för förbundet och medlemskommunerna är fastställd. Förbundet har en rådgivande roll gentemot medlemskommunerna vad gäller införande och återtagande av eldningsförbud.

8 RÄDDNINGSTJÄNST - FÖRMÅGA OCH VERKSAMHET

8.1 Övergripande

I LSO 1 kap. 2§ anges att med räddningstjänst avses i lagen de räddningsinsatser som staten eller kommunerna skall ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljön. Staten eller en kommun skall ansvara för en räddningsinsats endast om detta är motiverat med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt.

Tillgång till egna resurser

Under dygnets alla timmar, året om, upprätthåller förbundet beredskap för att kunna hantera de olyckor som kan inträffa inom förbundets område. Förmågan att hantera vanliga olyckor finns nära och kan snabbt komma på plats, medan förmågan att hantera stora och sällan förekommande olyckor kan ta längre tid att bygga upp.

För räddningsresurser i Linköping och Norrköpings tätorter med heltidsanställd personal ska första fordon normalt vara på väg mot olycksplats inom 90 sekunder efter larm till räddnings- eller ledningsresurs. På stationer med räddningspersonal i beredskap ska första fordon normalt vara på väg mot olycksplats inom 5 minuter efter till larm räddnings- eller ledningsresurs. I figur 1 på nästa sida redovisas huvudsaklig geografisk placering för räddningsresurser. I dokumentet *Räddningstjänsten Östra Götaland operativa resurser* framgår respektive räddningsstations normalt planerade bemanning och annan bemanning. Planerad bemanning på respektive station är dimensionerad att kunna genomföra räddningsinsatser för att nå beskrivna effektmål enligt kapitel 8.2.

Räddningschef eller den som denne utser får besluta om bemanning, beredskap och förmåga avseende ledningsfunktioner för skadeplatsnära ledning och bemanning vid räddningsstationer som avviker från punkt 8.3 eller dokumentet *Räddningstjänsten Östra Götaland operativa resurser*. Sådana beslut får fattas för att upprätthålla en tillfredställande och rimlig förmåga till räddningsinsats utifrån tillgängliga resurser sett till hela området vid till exempel mycket omfattande räddningsinsatser, resurs- och personalbrist eller för att kunna genomföra nödvändig utbildnings- och övningsverksamhet.

FIGUR 1

Kartbild över förbundets geografiska område med huvudsaklig placering av egna räddningsresurser.

Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner

Räddningstjänsterna i Östergötland, Jönköping, Kronoberg, Kalmar och Blekinge län ingår i Räddningsregion Sydöstra Sverige (RSÖS) för att tillsammans samarbeta avseende ledning och genomförande av räddningsinsatser. Syftet är att uppnå tillfredställande förmåga och robusthet för att hantera flera samtidiga och mycket omfattande räddningsinsatser. Se bilaga A, *Överenskommelse om ledning och styrning räddningsregion sydöstra Sverige RSÖS*.

Förbundet ingår som en part i ett räddningsledningssystem omfattande totalt 14 kommuner i Östergötland och Sörmland. Se bilaga A, *Räddningsledningssystem för Räddningstjänsten Östra Götaland och till räddningscentralen anslutna kommuner eller organisationer*.

Till grund för räddningsledningssystemet ligger ett avtal om samverkan vid räddningstjänst som ingåtts mellan totalt 15 samverkande räddningstjänstorganisationer eller kommuner. Se bilaga A, *Avtal om samverkan vid räddningstjänst*.

Alarmering av räddningsorganet

Normalt larmas räddningstjänst av SOS Alarm AB efter att en hjälpsökande ringt 112. Detta regleras i ett avtal mellan förbundet och SOS Alarm AB. SOS Alarm AB larmar räddningsresurser enligt larmhanteringsplan beslutad av räddningschefen. Medlyssning av larmsamtal samt ledning av räddningsresurser sker från förbundets räddningscentral. Utalarmering kan ske på flera av varandra oberoende tillvägagångssätt och även utföras av förbundet. Vid en störning i teletrafiken kan räddningstjänst larmas från varje räddningsstation.

Från de flesta av våra räddningsenheter kan kontakt skapas till SOS Alarm via särskilt kommunikationssystem. Systemet Rakel används i huvudsak för kommunikation.

Enligt överenskommelse med SOS Alarm AB blir förbundet underrättat om telestörningar. Förbundet vidtar då, utifrån det aktuella läget, åtgärder så att allmänheten kan larma räddningstjänst i händelse av olyckor.

Vid omfattande störningar på larmfunktionen 112 kan förbundets räddningsstationer bemannas med personal. Allmänheten ges därmed möjlighet att larma räddningstjänsten genom att bege sig till någon av räddningsstationerna. Från räddningsstationerna kan räddningsresurser i förbundet samt övriga räddningsorgan larmas. Information om eventuellt övriga platser ska meddelas som "Viktigt meddelande till allmänheten", VMA.

Brandvattenförsörjning

Brandsläckning kan ske med vatten direkt från brandposter i främst varje kommuns centralort. På övriga orter säkerställs tillgång till vatten för brandsläckning genom brandpost, vattenenhet från räddningstjänsten, öppet vattendrag eller som en kombination av dessa..

Medlemskommunerna i förbundet ansvarar för dimensionering, utbyggnad, service och underhåll av system för brandvattenförsörjning. Förbundet samverkar med samtliga medlemskommuner i planering och dimensionering för brandvattenförsörjning.

Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av kommunen, inklusive larmhanteringen (responstid)

Karta i figur 2 beskriver tiden från att larm inkommer till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av förbundets område. Cirka 85% av befolkningen nås inom 10 minuter och cirka 99 % av befolkningen inom 30 minuter. Mer detaljerad karta finns i bilaga A, Insatskarta_analys1_Östra Götaland_2021.

Inga större förändringar i infrastrukturen inom förbundets område bedöms ske i närtid (5 år) varför det är troligt att uppgifterna enligt figur 2 kommer att kvarstå.

Medelvärdet (sekunder) från att larm inkommer till att första kommunala räddningsresurs är på plats var under perioden 2022–2024 för hela förbundet och samtliga inträffade händelser 402 sekunder.

FIGUR 2

Visualisering av tid från att larm inkommer tills att första räddningsresurs normalt når fram. Röd färg innebär att första kommunala räddningsresurs når fram inom 0–10 minuter, gul färg inom 10–20 minuter och grön färg inom 20–30 minuter.

Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsade åtgärder

Förbundet har avtal med en annan aktör att vidta inledande åtgärder vid räddningsinsats. Överenskommelse finns också med annan aktör för att främst kunna bistå med transport i skärgårdsmiljö.

För att minska tiden för människor att få hjälp, i första hand i områden med lång tid till framkomst för kommunala räddningsresurser, har förbundet som plan att utbilda och organisera frivilliga och civila insatspersoner. Dessa ska kunna genomföra inledande begränsade åtgärder i avvaktan på att kommunala räddningsresurser anländer till olycksplatsen.

För att stärka förmågan att göra inledande och skadebegränsande åtgärder vid bränder, trafikolyckor och vissa akuta medicinska tillstånd så som hjärtstopp, planerar förbundet att sluta avtal med andra professionella aktörer, så kallade semiprofessionella.

Samverkan med andra aktörer

Förbundet har i olika omfattning en etablerad samverkan med flera aktörer utöver förbundets medlemskommuner, såsom Länsstyrelsen i Östergötland, Region Östergötland, Trafikverket, Kustbevakningen, Sjöräddningssällskapet, Sjöfartsverket, Polismyndigheten (Polisregion Öst) och Försvarsmakten.

I samband med räddningsinsatser enligt LSO 4 kap sker regelmässigt samverkan med den myndighet som ansvarar räddningsinsatsen. För denna samverkan finns lokala och regionala samverkansrutiner.

Då del av förbundets område utgörs av planeringszon för kärnkraftverket i Oskarshamn bistår förbundet eller i förbundet ingående medlemskommuner, enligt Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor (t.o.m. SFS 2020:883), Länsstyrelsen i Östergötland i arbete med strålningsmätning och rapportering av mätresultat. Detta görs genom att personal eller nödvändig egendom ställs till Länsstyrelsens förfogande. Förbundet deltar i enlighet med LSO 9§ i planeringen av räddningstjänsten vid utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnteknisk anläggning. Se bilaga A, *Överens kommelse om presumtiva personer för befattningen räddningstjänstansvarig (räddningsledare) vid kärnteknisk händelse*.

Förbundet har samverkansavtal om i väntan på ambulans (IVPA) med Region Östergötland. Se bilaga A, *Samverkansavtal om I Väntan på Ambulans (IVPA)*.

Förbundet har ramavtal med Sörmlandskustens räddningstjänst och Räddningstjänsten Västervik. Se bilaga A, *Ramavtal om räddningstjänst*.

Varning och information till allmänheten

Vid allvarliga olyckshändelser ska allmänheten kunna informeras för att kunna vidta åtgärder för att skydda sig själva. Det kan bland annat ske genom "Viktigt Meddelande till Allmänheten", VMA. Information och råd kan kommuniceras via flera olika kanaler så som radio, telefon och tv.

VMA kan kompletteras med ljudsignaler från utomhusvarningssystem.

Signalen utomhusvarningssystem består av upprepade sju sekunder långa ljudstötter med 14 sekunders paus. Utomhusvarningssystem finns i Norrköpings centralort, Söderköping, Valdemarsvik, Åtvidaberg, Linköpings centralort, Malmslätt och Vikingstad och Åby. Utomhusvarningssystemet kan styras från förbundets räddningscentral eller från SOS Alarm AB.

När signalen hörs ska allmänheten bege sig inomhus, stänga fönster, dörrar och ventiler samt lyssna på riks- eller lokalradion. Förbundet utför underhåll och genomför provning av utomhusvarningssystemet.

8.2 Förmåga per olyckstyp

Brand i byggnad

Tabellerna nedan anger vad en enskild räddningsresurs som utgår från espektive brandstation i normalfallet klarar av att genomföra vid brand i byggnad på egen hand innan eventuell förstärkande räddningsresurs anländer. För mer detaljerad beskrivning av effekter och förmåga tillämpas särskild förmågebeskrivning för respektive räddningsstation. Se bilaga A, *Förmågebeskrivning*.

Vid normal beredskap kan 95 procent av alla olyckor som kräver utrymning via räddningstjänstens stegutrustning genomföras inom 10 minuter.

Vid två eller tre samtidigt pågående insatser, viss resursbrist eller driftstörning kan 95 procent av alla olyckor som kräver utrymning via räddningstjänstens stegutrustning genomföras inom 20 minuter.

Vid fyra eller flera samtidigt pågående insatser, större resursbrist eller större driftstörning kan 95 procent av alla olyckor kräver utrymning via räddningstjänstens stegutrustning genomföras inom 30 minuter.

Mer detaljerad beskrivning angående utrymning via räddningstjänstens stegutrustning finns via särskilt råd och anvisning. Se bilaga A, *Råd och anvisning – Framkomlighet och assisterad utrymning med hjälp av räddningstjänstens stegutrustning*.

TABELL 12 BRAND I BYGGNAD

Tabell för att beskriva olika effekter, uppgifter och nyckelresurser avseende olyckstyp brand i byggnad.

Effekt nummer	Effekt	Uppgift	Nyckelresurs
1	Rädda liv	Akut omhändertagande	
2	Förhindra följdolyckor	Avspärrning, fördröjning av brandspridning	
3	Rädda egendom	Brandsläckning	
4	Förhindra skada på miljön	Förhindra eller minimera utsläpp	
5	Genomföra räddning av liv vid inträngning i tät brandrök	Rökdykning	Kompetens för rökdykning
6	Utrymning via fönster eller liknande	Vid brand i byggnad skapa möjlighet till utrymning via räddningstjänstens stegutrustning	Räddningstjänstens stegutrustning
7	Genomföra räddning av liv och släckning av brand komplicerade miljöer	Vid brand i byggnad nyttja fjärrstyrda hjälpmedel för att rädda liv och släcka brand	Särskild förmåga brandsläckning komplicerade miljöer

De olika effekterna i tabell 12 på föregående sida kan sorteras in under olika nivåer enligt nedan.

TABELL 13 BRAND I BYGGNAD

Tabell för att beskriva effekter i kopplade till olika nivåer.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5	Nivå 6	Nivå 7
Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1
	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2
		Effekt 3	Effekt 3	Effekt 3	Effekt 3	Effekt 3
			Effekt 4	Effekt 4	Effekt 4	Effekt 4
				Effekt 5	Effekt 5	Effekt 5
					Effekt 6	Effekt 6
						Effekt 7

Nivåerna i tabell 13 ovan kan nu kopplas till respektive räddningsstation och då framgår det vilken nivå på effekterna respektive station når upp till.

TABELL 14 BRAND I BYGGNAD

Tabell för att beskriva nivå för respektive räddningsstation vid brand i byggnad.

Kommun	Räddningsstation	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5	Nivå 6	Nivå 7
Linköping	Lambohov							
Linköping	Kallerstad							
Linköping	Ulrika							
Linköping	Ljungsbro							
Linköping	Vikingstad							
Linköping	Bestorp							
Norrköping	Centrum*							
Norrköping	Kvillinge							
Norrköping	Skärblacka							
Norrköping	Östra Husby**							
Norrköping	Arkösund							
Norrköping	Krokek							
Norrköping	Kvarsebo							
Söderköping	Söderköping							
Söderköping	Östra Ryd							
Söderköping	Bottna							
Valdemarsvik	Valdemarsvik							
Valdemarsvik	Gryt							
Åtvidaberg	Åtvidaberg							
Åtvidaberg	Falerum							

*ersätts under 2025 av Räddningsstation Ljura med anledning av flytt från Räddningsstation Centrum

**vid annan bemanning än 1 brandbefäl och 4 brandmän nås effekt nivå 1-4, 6

Brand utomhus

Tabellerna nedan anger vad en enskild räddningsresurs som utgår från respektive brandstation i normalfallet klarar av att genomföra vid brand utomhus på egen hand innan eventuell förstärkande räddningsresurs anländer. För mer detaljerad beskrivning av effekter och förmåga tillämpas särskild förmågebeskrivning för respektive räddningsstation. Se bilaga A, *Förmågebeskrivning*.

TABELL 15 BRAND UTMHUS

Tabell för att beskriva olika effekter, uppgifter och nyckelresurser avseende olyckstyp brand utomhus.

Effekt nummer	Effekt	Uppgift	Nyckelresurs
1	Rädda liv	Akut omhändertagande	
2	Förhindra följdolyckor	Avspärning, fördröjning av brandspridning	
3	Rädda egendom	Påbörja brandsläckning av enstaka objekt utomhus	
4	Förhindra skada på miljön	Förhindra eller minimera utsläpp	
5	Begränsa skogsbrand	Begränsa skogsbrand med yta upp till 1000 kvm	
6	I terräng genomföra transport av utrustning och personal för brandsläckning utomhus	Terrängtransport	Bandvagn

De olika effekterna i tabellen ovan kan sorteras in under olika nivåer enligt tabell 16 nedan.

TABELL 16 BRAND UTMHUS

Tabell för att beskriva effekter i kopplade till olika nivåer.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5	Nivå 6
Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1
	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2
		Effekt 3	Effekt 3	Effekt 3	Effekt 3
			Effekt 4	Effekt 4	Effekt 4
				Effekt 5	Effekt 5
					Effekt 6

Nivåerna i tabell 16 ovan kan nu kopplas till respektive räddningsstation och då framgår det vilken nivå på effekterna respektive station når upp till.

TABELL 17 BRAND UTMÖR

Tabell för att beskriva nivå för respektive räddningsstation vid brand utomhus.

Kommun	Räddningsstation	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5	Nivå 6
Linköping	Lambohov						
Linköping	Kallerstad						
Linköping	Ulrika						
Linköping	Ljungsbro						
Linköping	Vikingstad						
Linköping	Bestorp						
Norrköping	Centrum*						
Norrköping	Kvillinge						
Norrköping	Skärblacka						
Norrköping	Östra Husby						
Norrköping	Arkösund						
Norrköping	Krokek						
Norrköping	Kvarsebo						
Söderköping	Söderköping						
Söderköping	Östra Ryd						
Söderköping	Bottna						
Valdemarsvik	Valdemarsvik						
Valdemarsvik	Gryt						
Åtvidaberg	Åtvidaberg						
Åtvidaberg	Falerum						

*ersätts under 2025 av Räddningsstation Ljura med anledning av flytt från Räddningsstation Centrum

Trafikolycka

Tabellerna nedan anger vad en enskild räddningsresurs som utgår från respektive brandstation i normalfallet klarar av att genomföra vid trafikolycka på egen hand innan eventuell förstärkande räddningsresurs anländer. För mer detaljerad beskrivning av effekter och förmåga tillämpas särskild förmågebeskrivning för respektive räddningsstation. Se bilaga A, *Förmågebeskrivning*.

TABELL 18 TRAFIKOLYCKA

Tabell för att beskriva olika effekter, uppgifter och nyckelresurser avseende olyckstyp trafikolycka.

Effekt nummer	Effekt	Uppgift	Nyckelresurs
1	Rädda liv	Akut omhändertagande	
2	Förhindra följdolyckor	Säkra olycksplats mot påkörning eller brand	
3	Skapa tillträde till skadad	Skapa tillträde med enkla verktyg	
4	Stabilisering	Stabilisera personbil	Nyttja egen eller tillgänglig utrustning/material för stabilisering
5	Losstagning	Losstagning med särskild utrustning	Losstagningsverktyg
6	Losstagning	Losstagning med särskild utrustning för tyngre fordon	Losstagningsverktyg Fordon tung räddning

De olika effekterna i tabellen på föregående sida kan sorteras in under olika nivåer enligt nedan.

TABELL 19 TRAFIKOLYCKA

Tabell för att beskriva effekter i kopplade till olika nivåer.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5	Nivå 6
Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1
	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2
		Effekt 3	Effekt 3	Effekt 3	Effekt 3
			Effekt 4	Effekt 4	Effekt 4
				Effekt 5	Effekt 5
					Effekt 6

Nivåerna i tabell 19 ovan kan nu kopplas till respektive räddningsstation och då framgår det vilken nivå på effekterna respektive station når upp till.

TABELL 20 TRAFIKOLYCKA

Tabell för att beskriva nivå för respektive räddningsstation vid trafikolycka.

Kommun	Räddningsstation	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5	Nivå 6
Linköping	Lambohov						
Linköping	Kallerstad						
Linköping	Ulrika						
Linköping	Ljungsbro						
Linköping	Vikingstad						
Linköping	Bestorp						
Norrköping	Centrum*						
Norrköping	Kvillinge						
Norrköping	Skärblacka						
Norrköping	Östra Husby						
Norrköping	Arkösund						
Norrköping	Krokek						
Norrköping	Kvarsebo						
Söderköping	Söderköping						
Söderköping	Östra Ryd						
Söderköping	Bottna						
Valdemarsvik	Valdemarsvik						
Valdemarsvik	Gryt						
Åtvidaberg	Åtvidaberg						
Åtvidaberg	Falerum						

*ersätts under 2025 av Räddningsstation Ljura med anledning av flytt från Räddningsstation Centrum

Olycka med farliga ämnen

Tabellerna nedan anger vad en enskild räddningsresurs som utgår från respektive brandstation i normalfallet klarar av att genomföra vid olycka med farliga ämnen på egen hand innan eventuell förstärkande räddningsresurs anländer. För mer detaljerad beskrivning av effekter och förmåga tillämpas särskild förmågebeskrivning för respektive räddningsstation. Se bilaga A, *Förmågebeskrivning*.

TABELL 21 OLYCKA MED FARLIGA ÄMNEN

Tabell för att beskriva olika effekter, uppgifter och nyckelresurser avseende olyckstyp olycka med farliga ämnen.

Effekt nummer	Effekt	Uppgift	Nyckelresurs
1	Rädda liv	Akut omhändertagande	
2	Förhindra följdolyckor	Avspärning	
3	Rädda egendom	Påbörja säkring eller skyddande av egendom	
4	Förhindra skada på miljön	Förhindra eller minimera risk för skada på miljö	
5	Fördröja utsläpp	Täta eller minska mindre utsläpp av främst petroleumprodukt	
6	Genomföra räddning av liv vid inträngning i område med farliga ämnen	Kemdykning	Kompetens för kemdykning
7	Genomföra begränsning av utsläpp i område med farliga ämnen	Kemdykning	Särskild förmåga för kemikalie-olycka eller annan olycka med farliga ämnen

De olika effekterna i tabellen ovan kan sorteras in under olika nivåer enligt nedan.

TABELL 22 OLYCKA MED FARLIGA ÄMNEN

Tabell för att beskriva effekter i kopplade till olika nivåer.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5	Nivå 6	Nivå 7
Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1
	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2
		Effekt 3	Effekt 3	Effekt 3	Effekt 3	Effekt 3
			Effekt 4	Effekt 4	Effekt 4	Effekt 4
				Effekt 5	Effekt 5	Effekt 5
					Effekt 6	Effekt 6
						Effekt 7

Nivåerna i tabell 22 ovan kan nu kopplas till respektive räddningsstation och då framgår det vilken nivå på effekterna respektive station når upp till.

TABELL 23 OLYCKA MED FARLIGA ÄMNEN

Tabell för att beskriva nivå för respektive räddningsstation vid olycka med farliga ämnen.

Kommun	Räddningsstation	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5	Nivå 6	Nivå 7
Linköping	Lambohov							
Linköping	Kallerstad							
Linköping	Ulrika							
Linköping	Ljungsbro							
Linköping	Vikingstad							
Linköping	Bestorp							
Norrköping	Centrum*							
Norrköping	Kvillinge							
Norrköping	Skärblacka							
Norrköping	Östra Husby**							
Norrköping	Arkösund							
Norrköping	Krokek							
Norrköping	Kvarsebo							
Söderköping	Söderköping							
Söderköping	Östra Ryd							
Söderköping	Bottna							
Valdemarsvik	Valdemarsvik							
Valdemarsvik	Gryt							
Åtvidaberg	Åtvidaberg							
Åtvidaberg	Falerum							

*ersätts under 2025 av Räddningsstation Ljura med anledning av flytt från Räddningsstation Centrum

Naturolycka

Tabellerna nedan anger vad en enskild räddningsresurs som utgår från respektive brandstation i normalfallet klarar av att genomföra vid naturolycka på egen hand innan eventuell förstärkande räddningsresurs anländer. För mer detaljerad beskrivning av effekter och förmåga tillämpas särskild förmågebeskrivning för respektive räddningsstation. Se bilaga A, *Förmågebeskrivning*.

TABELL 24 NATUROLYCKA

Tabell för att beskriva olika effekter, uppgifter och nyckelresurser avseende olyckstyp naturolycka.

Effekt nummer	Effekt	Uppgift	Nyckelresurs
1	Rädda liv	Akut omhändertagande	
2	Förhindra följdolyckor	Avspärrning	
3	Rädda egendom	Påbörja säkring eller skyddande av egendom	
4	Förhindra skada på miljön	Förhindra eller minimera risk för skada på miljö	
5	Minska samhällspåverkan vid naturolycka	Länspumpa eller skydda vital samhällsfunktion med barriär	Pumputrustning

De olika effekterna i tabellen på föregående sida kan sorteras in under olika nivåer enligt nedan.

TABELL 25 NATUROLYCKA

Tabell för att beskriva effekter i kopplade till olika nivåer.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5
Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1
	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2
		Effekt 3	Effekt 3	Effekt 3
			Effekt 4	Effekt 4
				Effekt 5

Nivåerna i tabell 25 ovan kan nu kopplas till respektive räddningsstation och då framgår det vilken nivå på effekterna respektive station når upp till.

TABELL 26 NATUROLYCKA

Tabell för att beskriva nivå för respektive räddningsstation vid naturolycka.

Kommun	Räddningsstation	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5
Linköping	Lambohov					
Linköping	Kallerstad					
Linköping	Ulrika					
Linköping	Ljungsbro					
Linköping	Vikingstad					
Linköping	Bestorp					
Norrköping	Centrum*					
Norrköping	Kvillinge					
Norrköping	Skärblacka					
Norrköping	Östra Husby					
Norrköping	Arkösund					
Norrköping	Krokek					
Norrköping	Kvarsebo					
Söderköping	Söderköping					
Söderköping	Östra Ryd					
Söderköping	Bottna					
Valdemarsvik	Valdemarsvik					
Valdemarsvik	Gryt					
Åtvidaberg	Åtvidaberg					
Åtvidaberg	Falerum					

*ersätts under 2025 av Räddningsstation Ljura med anledning av flytt från Räddningsstation Centrum

Drunkning

Tabellerna nedan anger vad en enskild räddningsresurs som utgår från respektive brandstation i normalfallet klarar av att genomföra vid drunkning på egen hand innan eventuell förstärkande räddningsresurs anländer. För mer detaljerad beskrivning av effekter och förmåga tillämpas särskild förmågebeskrivning för respektive räddningsstation. Se bilaga A, *Förmågebeskrivning*.

TABELL 27 DRUNKNING

Tabell för att beskriva olika effekter, uppgifter och nyckelresurser avseende olyckstyp drunkning.

Effekt nummer	Effekt	Uppgift	Nyckelresurs
1	Rädda liv	Akut omhändertagande av person vid kant mellan vatten och land	
2	Förhindra följdolyckor	Säkra olycksplats mot risk för ytterligare skada	
3	Rädda person på ytan	Rädda person på ytan som riskerar drunkna	Ytlivräddare
4	Rädda person vid eller strax under ytan	Rädda person vid eller strax under ytan som riskerar drunkna	Ytlivräddare
5	Rädda person som sjunkit	Rädda person som sjunkit under ytan	Särskild förmåga räddningsdykare

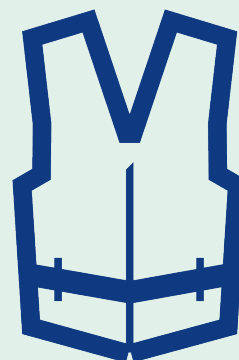
De olika effekterna i tabellen ovan kan sorteras in under olika nivåer enligt nedan.

TABELL 28 DRUNKNING

Tabell för att beskriva effekter i kopplade till olika nivåer.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5
Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1	Effekt 1
	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2	Effekt 2
		Effekt 3	Effekt 3	Effekt 3
			Effekt 4	Effekt 4
				Effekt 5

Nivåerna i tabell 28 ovan kan nu kopplas till respektive räddningsstation och då framgår det vilken nivå på effekterna respektive station når upp till.

TABELL 29 DRUNKNING

Tabell för att beskriva nivå för respektive räddningsstation vid drunkning.

Kommun	Räddningsstation	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5
Linköping	Lambohov					
Linköping	Kallerstad					
Linköping	Ulrika					
Linköping	Ljungsbro					
Linköping	Vikingstad					
Linköping	Bestorp					
Norrköping	Centrum*					
Norrköping	Kvillinge					
Norrköping	Skärblacka					
Norrköping	Östra Husby					
Norrköping	Arkösund					
Norrköping	Krokek					
Norrköping	Kvarsebo					
Söderköping	Söderköping					
Söderköping	Östra Ryd					
Söderköping	Bottna					
Valdemarsvik	Valdemarsvik					
Valdemarsvik	Gryt					
Åtvidaberg	Åtvidaberg					
Åtvidaberg	Falerum					

*ersätts under 2025 av Räddningsstation Ljura med anledning av flytt från Räddningsstation Centrum

8.3 Ledning i räddningstjänsten

Förbundet ingår i ett räddningsledningssystem med 6 andra räddningstjänstorganisationer. Se bilaga A, *Räddningsledningssystem för Räddningstjänsten Östra Götaland och till räddningscentralen anslutna kommuner eller organisationer*.

I den övergripande ledningen finns ledningsfunktionerna vakthavande räddningschef och vakthavande befäl för att bemanna rollerna räddningsledningschef respektive driftchef. Det finns också säkerställt ledningsfunktioner för bemanning av ytterligare roller.

Den övergripande ledningen har möjlighet att kalla in ytterligare personal för tjänstgöring i övergripande ledning, ledning av räddningsinsats eller stab. Genom samarbeten med andra ledningssystem inom räddningsregion sydöstra Sverige, RSÖS, kan den övergripande ledningsförmågan momentant utökas.

Vid 13 av räddningsstationerna planeras för en styrkeledare med kompetens för ledning av mindre omfattande räddningsinsatser i roll som räddningsledare. Inom förbundets geografiska område planeras normalt för att det dygnet och året runt om ska finnas en ledningsfunktion regional insatsledare och två ledningsfunktioner insatsledare tillgängliga för skadeplatsnära ledning.

Dessa ska kunna bemanna någon eller några av rollerna räddningsledare, sektorchef, storsektorchef och sektionschef.

För stabsarbete inom den övergripande ledningen och förstärkning av ledning på skadeplats finns särskilda planer och styrdokument. Se bilaga A; *VRC-stab, Vakthavande räddningschef stab samt Stöd för att genomföra insatsledning av omfattande räddningsinsats*.

Alla ledningsnivåer disponeras efter aktuell risk- och hotbild eller pågående insatser inom förbundets område. Planeringen utgår från att de tre ledningsfunktionerna styrkeledare, insatsledare och regional insatsledare samtliga inom 60 minuter efter larm kan verka i en ledningsroll vid räddningsinsats inom förbundets område.

Tiden från det att larmet inkommer till resurser för ledning av räddningsinsatser kan påbörja ledningsarbete framgår av bilaga A, *Insatskarta Östra Götaland Stationsvis 2019 (006)*.

8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

Inom förbundets område inträffar mer eller mindre regelmässigt samtidiga räddningsinsatser (enligt LSO 1 kap. 2 §) samt andra typer av insatser med påverkan på beredskap och förmåga att genomföra räddningsinsatser. Samtidiga händelser inträffar främst i förbundets centralorter och oftast under tiden 15.00-20.00.

Förbundet strävar efter att räddningsinsatser och andra händelser ska hanteras av de resurser en specifik händelse faktiskt kräver. Samtidiga larm hanteras i huvudsak utifrån rutin att närmaste resurs ska larmas. Om räddningsresurser placerade på närmaste brandstation redan är upptagna, larmas resurser från näst närmaste station och så vidare.

Vid omfattande händelser, exempelvis långvariga eller resurskrävande insatser, kan extra egen personal kallas in för att upprätthålla beredskap eller medverka vid räddningsinsats. För att upprätthålla en tillfredställande beredskap vid dessa tillfällen kan personal och räddningsresurser flyttas till taktiskt lämpligare plats.

Samverkan sker inom ram för befintligt räddningsledningssystem samt enligt rutin för räddningsregion sydöstra Sverige. Se bilaga A, *Räddningsledningssystem för Räddningstjänsten Östra Götaland och till räddningscentralen anslutna kommuner eller organisationer, Rutin för samverkan RSÖS samt Rutin för samverkan RSÖS*.

Den övergripande ledningen värderar kontinuerligt förmågan till räddningsinsats i förhållande till aktuell riskbild. Om vår förmåga till räddningsinsats är påverkad på grund av exempelvis flera pågående insatser, resursbrist eller icke planerade driftstörningar, kan detta medföra längre insatstider, lägre kapacitet och sämre uthållighet.

TABELL 30 SAMTIDIGA OCH OMFATTANDE RÄDDNINGSSATSER

Förmåga till räddningsinsats vid olika typer av påverkan.

	Planerad förmåga	Två eller tre samtidigt pågående insatser, viss resursbrist eller driftstörning	Fyra eller flera samtidigt pågående insatser, större resursbrist eller större driftstörning.
Räddningsresurs	Inom 10 minuter efter larm nå 75 procent av alla olyckor	Inom 20 minuter efter larm nå 75 procent av alla olyckor	Inom 30 minuter efter larm nå 95 procent av alla olyckor
Höjdfordon	Inom 10 minuter efter larm nå 95 procent av alla olyckor som kräver utrymning via höjdfordon	Inom 20 minuter efter larm nå 95 procent av alla olyckor som kräver utrymning via höjdfordon	Inom 30 minuter efter larm nå 95 procent av alla olyckor som kräver utrymning via höjdfordon
Särskild förmåga*	Inom 45 minuter efter larm nå 95 procent av alla olyckor där den särskilda förmågan är avgörande för att genomföra en effektiv räddningsinsats		

*räddningsdykning (räddningsstation Centrum), urban sök-och räddning (räddningsstation Lambohov), räddning på hög höjd (räddningsstation Kallerstad), brandsläckning komplicerade miljöer (räddningsstation Kallerstad), räddning vid kemikalieolycka eller annan olycka med farliga ämnen (räddningsstation Kvillinge)

8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap

Allmänt

Nationellt pågår arbete för att utforma svensk räddningstjänst inför framtidens säkerhetspolitiska krav. Det finns framtaget en nationell målbild för kommunal räddningstjänst 2033. Den anger att det då bland annat finns;

- En övad beredskapsplanering i varje kommun
- En personalvolym på 32 000 män och kvinnor
- Förmåga att över hela landet hantera de tillkommande uppgifterna enligt LSO 8 kap
- Minst tremånaders uthållighet
- Förmåga att vid störda förhållande agera autonomt på alla ledningsnivåer
- Har modern teknik för att hantera krigets krav

Under höjd beredskap ska förbundet även ansvara för de uppgifter som tillkommer enligt LSO 8 kap. Förmågan att utföra uppgifterna är under utveckling och sker i nära dialog mer medlemskommunerna och Länsstyrelsen i Östergötland.

Resurser behöver tillsättas för kontinuerligt arbete med planering för att kunna förbereda och uppträda inom ramen för krigsorganisation.

Resurser och vissa möjligheter för att kunna utföra indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel finns i den fredstida organisationen. Förmågan att hantera CBRNE*-händelser i fred skiljer sig inte i större omfattning mot den förmåga som kan komma att krävas för höjd beredskap. Livräddande personsanering för C kan utföras av huvuddelen av personalen i operativ tjänst.

Planeringen för förmågan att hantera främst RN bedöms kräva stora personella och materiella resurser och bör ske i samverkan med geografiskt områdesansvariga myndigheter.

*kemiska, biologiska, radiologiska, nukleära och explosiva ämnen.

Förbundet har viss kunskap om medlemskommunernas större skyddsrum bland annat vad gäller geografiskt läge.

Förbundet särskilda förmåga sök- och räddning planeras ha förmåga till losstagning av personer i rasmassor med utrustning för tung räddning.

Krigsorganisation

Förbundets krigsorganisation bedöms fullt utvecklad (2033) behöva bestå av cirka 900 personer fördelade på 450 anställda och 450 uttagna genom civilplikt (Fö2023/01488 om aktivering av civilplikt inom den kommunala räddningstjänsten och elförsörjningsområdet). Cirka 75 personer organiseras i förvaltningsstruktur och 830 personer i en operationsledning. Den föreslagna strukturen följer i huvudsak ordinarie fredsmässiga organisation med en del som "Stärker och skyddar" och en del som "Räddar".

Föreslagen krigsorganisation ska vid störda förhållanden kunna verka autonomt och självständigt på alla ledningsnivåer.

Föreslagen krigsorganisation där förmågor inte beskrivs bedöms inte vara på säkerhetsskyddsnivå begränsat hemlig eller högre.

Av säkerhetsskyddsskäl redovisas inte all planering, förmåga och uppgifter under höjd beredskap i handlingsprogram

9 UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH LÄRANDE

Uppföljning av måluppfyllelse

Målen i detta handlingsprogram ligger som grund för förbundets verksamhetsplanering. Verksamhetsplaneringen följs upp tre gånger per år. Denna uppföljning ger förbundet möjlighet att vidta åtgärder vid behov fortlöpande.

Resultatet efter uppföljning av mål och verksamhet följs upp i samband med förbundets delårsrapporter, årsredovisningar, vid direktionmöten samt återkommande dialog med medlemskommunerna. Resultat och måluppfyllelse dokumenteras löpande.

För mål och uppföljning av detta handlingsprogram görs jämförelser med andra kommuner och räddningstjänstförbund som bedöms jämförbara. Den risk- och skyddsanalys som ligger till grund för detta handlingsprogram aktualiseras årligen.

I förbundets arbete med internkontroll görs alltid en risk- och väsentlighetsanalys. I den kan risker för att målen inte nås identifieras och bedömas. Hög risk och väsentlighet gör att kontrollpunkter kan tas upp i förbundets internkontroll.

Olycksundersökning

Undersökning av olyckor som föranlett en räddningsinsats hanteras enligt särskild rutin. Se bilaga A, *Processbeskrivning olycksundersökning RTÖG*.

Förbundet har personal som särskilt arbetar med olycksundersökning.

Arbetet sker för att om möjligt utreda orsak till olycka som föranlett räddningsinsats och öka den egna organisationens lärande men även för att regionalt och nationellt effektivt kunna sprida erfarenheter och lärdomar.

Lärande

Förbundet strävar efter att vara en lärande organisation och ständigt utveckla vår verksamhet. För uppföljning av räddningsinsatsers genomförande samt olika andra aktiviteter som genomförs tillämpas särskild rutin. Se bilaga A, *Processbeskrivning insatsutvärdering RTÖG*

BILAGA A: DOKUMENTFÖRTECKNING

Risk- och skyddsanalys 2024

RUHB

PM krigsorganisation

Räddningstjänsten Östra Götaland operativa resurser

Räddningsledningssystem för Räddningstjänsten Östra Götaland och till räddningscentralen anslutna kommuner eller organisationer

Insatskarta_analys1_Östra Götaland_2021

Insatskarta_Östra Götaland_Stationsvis_2019 (006)

Insatskarta stegutrymning "Körning Sweco" (2025)

Råd och anvisning - Framkomlighet och assisterad utrymning med hjälp av räddningstjänstens stegutrustning

Avtal om samverkan vid räddningstjänst

Avtal om inledande åtgärder vid räddningsinsats

Samverkansavtal om I Väntan på Ambulans (IVPA)

Överenskommelse om presumtiva personer för befattningen räddningstjänstansvarig (räddningsledare) vid kärnteknisk händelse

Ramavtal om räddningstjänst, Sörmlandskustens räddningstjänst

Ramavtal om räddningstjänst, Räddningstjänsten Västervik

Förmågebeskrivning

VRC-stab, Vakthavande räddningschef stab

Stöd för att genomföra insatsledning av omfattande räddningsinsats

Rutin för samverkan RSÖS

Överenskommelse om ledning och styrning räddningsregion sydöstra Sverige RSÖS

Internt PM om eldningsförbud i våra medlemskommuner

Förbundsbestämmelse användning av brandsläckningsskum vid räddningsinsatser och övning

Prioriteringsordning vid val av släckmedel

Rutin regionala förstärkningsresurser

Processbeskrivning olycksundersökning RTÖG

Processbeskrivning insatsutvärdering RTÖG

Dokumenthistorik handlingsprogram för skydd mot olyckor

BILAGA A: BESKRIVNING AV SAMRÅD

Allmänt

Förbundet har skickat förslag till reviderat handlingsprogram (utgåva 1.3) till totalt 19 myndigheter, kommuner eller organisationer som bedömts kunna beröras. Dessa har getts möjlighet att inkomma med synpunkter före antagande. Samråd genom dialog har inte genomförts inför revidering t.o.m. version 1.3. Senast genomförda dialog genomfördes digitalt den 17 november 2021 avseende handlingsprogram version 1.0 (RÖG2021/0409 003)

Inkomna synpunkter som beaktats innan antagande av reviderat handlingsprogram utgåva 1.3

Totalt inkom svar från 8 myndigheter, kommuner eller organisationer. Boxholms kommun, Ydre kommun, Motala kommun, Polismyndigheten region Öst, Försvarmakten och Trafikverket hade inga synpunkter.

Sjöfartsverket saknar förteckning över sjögående enheter som förbundet har och var dessa är placerade. Dessa resurser finns redovisade i andra dokument, se bilaga A, *Förmågebeskrivning*.

Kustbevakningen lyfte särskilt fram den beskrivning som gjorts angående risk för miljöskada till sjöss. Kustbevakningen såg att det hade varit önskvärt med en beskrivning av förbundets förmågor samt materiella resurser när det gäller begränsning, bekämpning samt sanering av utsläpp av olja eller andra farliga ämnen på kommunalt vatten. Dessa förmågor finns redovisade i andra dokument, se bilaga A, *Förmågebeskrivning*.

Bedömt berörda myndigheter, kommuner eller organisationer

Länsstyrelsen i Östergötland ostergotland@lansstyrelsen.se

Sjöfartsverket sjofarstverket@sjofartsverket.se

Trafikverket trafiverket@trafikverket.se

Polismyndigheten region Öst registrator.ost@polisen.se

Försvarmakten exp-hkv@mil.se

Kustbevakningen registrator@kustbevakningen.se

Region Östergötland region@regionostergotland.se

Sörmlandskustens räddningstjänst raddningstjansten@nykoping.se

Västra Sörmlands Räddningstjänst vsr@vsr.katrineholm.se

Räddningstjänsten Västervik vasterviks.kommun@vastervik.se

Södertörns Brandförsvarsförbund brandforsvaret@sbff.se

Motala kommun motala.kommun@motala.se

Ödeshögs kommun kommun@odeshog.se

Finspångs kommun kommun@finspang.se

Mjölby kommun mjolbykommun@mjolby.se

Vadstena kommun vadstena.kommun@vadstena.se

Ydre kommun ydre.kommun@ydre.se

Kinda kommun kinda@kinda.se

Boxholms kommun kommun@boxholm.se

BILAGA C: HAMNAR OCH DESS GRÄNSER TILL VATTEN

Inom förbundets område finns ett mycket stort antal hamnar där förbundet har räddningstjänstansvaret. Dessa hamnar kan vara av både kommersiell karaktär likväl sådana avsedda för fritids- och båtliv. Ägarförhållanden i en hamn är inte något som avgör vilken aktör som har räddningstjänstansvaret. En hamn är per definition en anläggning som konstruerats för ändamålet att förtöja båtar eller fartyg, till exempel en brygga eller kaj. En "naturhamn" är därför inte att betrakta som "hamn". Ytmässig avgränsning av "hamnen" anses vara det område som ligger innanför bryggor, pirlar eller inre vågbrytare. Om "hamnen" utgörs av en brygga utan att den har någon exakt och tydlig avgränsning, till exempel endast med "öppet vatten" utanför bryggan är den ytmässiga avgränsningen anses bryggans omedelbara närhet. Ett antal av dessa hamnar markeras med blå punkt i bild 1–3.

Bild 1, Norrköpings kommun.

Bild 2, Söderköpings kommun.

Bild 3, Valdemarsviks kommun.

Tre hamnar har särskilda gränser och redovisas i bild 4–6. Utanför dessa gränser är räddningstjänstansvaret statligt. Sjöfartsverket är ansvarigt för sjöräddningstjänst för att rädda liv, medan Kustbevakningen ansvarar för miljöräddningstjänst till havs. Utsläpp av farliga ämnen (olja eller andra kemikalier) som når land är en skyldighet för kommunerna att ta hand om, antingen inom ramen för kommunal räddningstjänst eller som en annan kommunal skyldighet.

Bild 4, Gränser i vatten utanför Norrköpings hamn (lila linje). Räddningstjänsten Östra Götaland ansvarar för räddningsinsatser i den inre delen av Bråviken, Pampusfjärden och Lindöfjärden vid Norrköpings kommun.

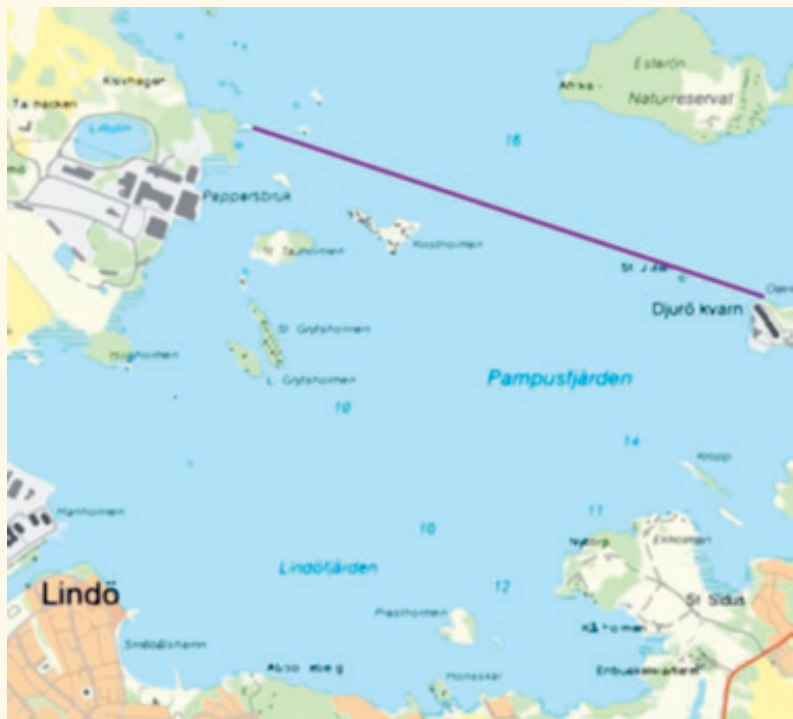

Bild 5, Gränser vid hamnen utanför Fyrudden, Valdemarsvik kommun. Gränsen går vid 300 meter ut från hamnen.

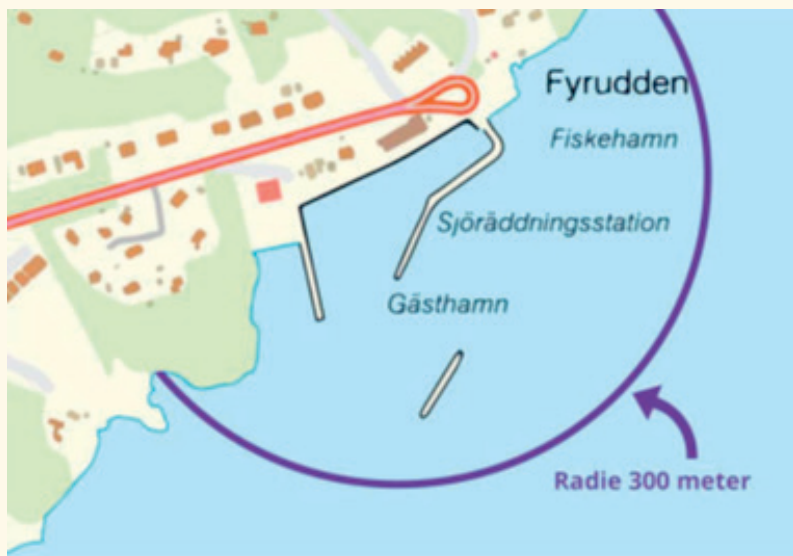

Bild 6, Gränser vid vatten utanför hamnen vid Valdemarsvik hamn.

RÄDDNINGSTJÄNSTEN ÖSTRA GÖTALAND

Besök: Albrektsvägen 150, Norrköping Post: Albrektsvägen 150, 602 39 Norrköping Växel: 010-480 40 00 E-post: info@rtog.se www.rtog.se

 räddningstjänsten östra götaland

 @raddningstjanstenostragotaland

 räddningstjänsten östra götaland

Räddningstjänsten
Östra Götaland